

Z OBECNÍHO ÚŘADU

Zápis č. 11 z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 17. 06. 2004 (upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).

Schůzi zahájil v 18 hodin pan starosta.

Přítomni: 8 členů dle prezenční listiny, omluveni p. Karasová, p. Matoušek

Ověřovatelé zápisu: p. Piňos, Ing. Dokulil – pro 8 členů

Návrhová komise: p. Kresan, p. Kubín – pro 8 členů

- Program: 1. Zahájení
2. Kontrola zápisu z minulé schůze
3. Odpadové hospodářství obce
4. Hospodaření Technických služeb Budišov, s. r. o.
5. Rozpočtová opatření obce 2004
6. Vyhláška o veřejných prostranstvích
7. Ustavení rady školy
8. Různé
9. Usnesení
10. Závěr

ad 2 – jednání mezi Moravským muzeem Brno a Obecním úřadem Budišov ohledně nájemní smlouvy se nepodařilo zatím uzavřít. Moravskému muzeu byl poskytnut návrh smlouvy, ke kterému se mají vyjádřit do 15. 7. 2004, odpovídá starosta.

– dokončit projekt na rekonstrukci zeleně v zámeckém parku a dokončit projekt na rekonstrukci zeleně v oblasti historického jádra obce – projekt byl schválen památkářským úřadem a pan Řičář byl v Brně ohledně projektu Bono Publico.

– o grant Sport 2004 se nepožádalo.

– nepořádek okolo lihovaru – Ing. Toufar jednal s majitelem společnosti. V následujících 14 dnech přislíbili zahájení stavebních úprav okolí lihovaru.

ad 3 – jsou problémy s chatami, SD, máme černé skládky a jsou problémy s některými obyvateli, kteří z úsporných důvodů nemají popelnice. P. starosta navrhl výbor ve složení pí. Karasová, Ing. Dokulil, p. Suchánek, p. Piňos, kteří zpracují znění nové vyhlášky o odpadovém hospodářství v obci a předloží ji na zářijovém jednání zastupitelstva k projednání.

P. Večeřa se dostavil v 18.15 hod.

ad 4 – členové zastupitelstva dostali materiál Technických služeb Budišov. P. starosta seznámil se ziskem po zdanění, celkovým obratem, počtem pracovníků a letošním předpokladem, účetní uzávěrkou a daňovým přiznáním Technických služeb Budišov, s. r. o., viz přílohu zápisu. Po dnešní schůzi zastupitelstva bude probíhat valná hromada T. S. Budišov, s. r. o. P. Marek Pavlíček byl požádán, aby vypracoval zprávu T. S. a plán na rok 2004, s tímto seznámil p. Piňos.

ad 5 – p. starosta seznámil s úpravami rozpočtu za období květen až červen 2004 dle přílohy.

ad 6 – vyhláška o veřejných prostranstvích, v této vyhlášce nejsou přesně stanoveny pozemky, které jsou veřejným prostranstvím. Je třeba, aby se přesně vymezilo veřejné

prostranství. Většina občanů si prostranství před domem udržuje, ale někteří vyžadují údržbu od Technických služeb. Bude ustaven výbor: p. Matoušek, p. Toufar, p. Kresan.

ad 7 – diskutovalo se o závěrečných inspekce v základní škole. Bylo rozhodnuto, že bude ustavena rada školy. P. Piňos dodal, že ve výboru bylo 5 lidí. Při jednání výboru s ředitelem ZŠ p. Konečným na obecním úřadě byly projednány jednotlivé body zápisu školní inspekce provedené v ZŠ. Byl proveden zápis. P. ředitel pozval tento výbor do ZŠ. Na tomto jednání p. ředitel navrhl, aby byla ustavena rada školy, která může mít až 15 členů. P. ředitel má zájem, aby to byli lidé z řad učitelů, rodičů a obce. Ze zákona musí radu ustavit obec.

ad 8 – musí se vyhodnotit žádost Bezpečná silnice 2004, dostali jsme 88 000 Kč. Vlastní prostředky 20 000 Kč. Návrh značení byl projednán s policií.

– v pondělí p. Štichová poslala příspěvek – žádost do územního plánu obce, na jejím pozemku č. 3100 má být tréninkové hřiště. P. Štichová chce tento pozemek zařadit do ÚP jako stavební. Tento návrh bude zařazen do jednání o ÚP.

– ve věci opravy pilířů u hřbitovní zdi se musí připravit odborná stanoviska proti záměru projektu omítat tuto dominantní část hřbitovní zdi. Bude ustaven výbor ve složení p. Piňos, p. Dokulil, p. Karel Pavlíček. P. architekt upozornil, že bude velice těžké přesvědčit památkáře a krajský úřad, aby změnili stanovisko k danému projektu. P. starosta seznámil zastupitelstvo s dopisem od p. Širokého, který se již 37 roků zabývá výhradně opravami kulturních památek a žádá o přehodnocení projektu.

– P. starosta oznámil, že v tisku proběhla zpráva, že v Rakousku byli nalezeni silníci na pyramidách, kteří se ztratili ze zámeckého parku v minulých letech. Musí se oficiálně poděkovat zaměstnankyni MZM Brno a její dceři za objevení soch v Rakousku a iniciativu při jejich zajištění.

– P. starosta seznámil s žádostí p. Kopečného o přidělení bytu v DPS Budišov.

– v záležitosti vybudování parkoviště u zámku jedná p. starosta s p. Vostalem, který neoprávněně vybuďoval na části obecního pozemku hrubou stavbu dílny. P. starosta jednal s Toufarovými, kteří mají pozemek v sousedství. Bude se muset jednat se všemi sousedními majiteli pozemků p. Večeřou, p. Balíkovou, aby na konci bylo 18,5 m. Toufarovi souhlasí s prodejem do 18,5 m, ale pokud obec parkoviště nebude budovat, zůstane pozemek jejich. Bylo zpracováno 5 úprav projektu. Konečná verze je taková, že parkoviště bude průjezdné, jednosměrné a bude navazovat na Horáckou vesnici, současně se přislíbila oprava zdi v prostoru u Toufarových, která bude muset být provedena odborně podle památkového úřadu.

– P. starosta seznámil se situací v záležitosti záměru Bono Publico a Horácké vesnice včetně spalovny na biomasu.

– P. starosta seznámil s postupem prací na veřejně přístupném hřišti u základní školy. Tento týden by měli navázat štěrky a dřevě.

– Postup prací na opravě hřbitovní zdi a zahájení celkové opravy veřejných WC u hřbitova. Na opravu zdi dohlíží p. Pospíšilová i p. starosta minimálně dvakrát týdně, doposud nebyla žádná negativní odezva. Minulý týden pan vedoucí firmy nabídl cenu za opravu WC 270 000 Kč. Nechali jsme zpracovat návrh ceny od pana Slabého, která byla také vysoká. Musíme dojít k rozumné ceně 50–70 tis. korun. Napojí se voda a elektrina z fary. Na WC bude pisoár a záchod, celý rok se bude topit a udržovat v provozu. P. farář při jednání na OÚ nabízel ekologické WC, ale to bylo zamítnuto.

- P. starosta seznámil s inspekční zprávou o činnosti MŠ Budišov, která se konala v MŠ 6., 7. a 11. června. Ve zprávě nebyly vážné připomínky.
- P. starosta seznámil s žádostí střediska JUNÁK o příspěvek na ceny pro účastníky turnaje ve hře petangue ve výši 2 500 Kč a žádostí střediska JUNÁK o příspěvek na úhradu faktury za provedení venkovní omítky klubovny Junáka v Budišově ve výši 16 814 Kč. Bylo rozhodnuto, že příspěvek pro účastníky turnaje ve hře petangue bude ve výši 5 000 Kč a příspěvek na úhradu faktury za provedení venkovní omítky klubovny Junáka v Budišově nebude poskytnut. Pokud jsme neschvalovali opravu, nemůžeme platit fakturu.
- zastupitelé byli seznámeni s žádostí Jarmily Ujčkové na výměnu průtokového ohřívače za elektrický bojler v hospodě U Floriánka. Cena dle dohody.
- Žádost p. Rybničkové o pronájem volného prostoru v objektu mateřské školy po pobožce České spořitelny. P. Rybničkové se pomůže se stavebními pracemi. Cena za pronájem bude stanovena na základě standardních podmínek.
- Výsledek výběrového řízení na realizaci stavby obecního rybníku Motouz. Dodavatelem stavby byla vybrána firma AQUEKO Velké Meziříčí. Cena 1 770 000 Kč.
- Žádost p. Vychodilové o pronájem volného prostoru v objektu mateřské školy na provozování. Cena za pronájem bude stanovena na základě standardních podmínek. P. Piňos dodal, že se musí do smlouvy uvést výpovědní lhůta a neměl by se prodávat textil. V podmínkách žádosti o dotaci na výstavbu bytu je tříletá doba na výstavbu. Nyní se prostor pronajme pí. Vychodilové, po třech letech se zjistí, jestli bude prosperovat, když ano, nabídne se pí. Vychodilové náhradní prostor a postaví se byt.

Byl přečten návrh na usnesení – pro 9 členů
Schůze skončila v 19.30 hodin

Usnesení z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 17. června 2004 (upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).

Obecní zastupitelstvo

bere na vědomí:

- zprávu vedoucího Technických služeb Budišov, s. r. o. p. Pavlíčka o současné situaci v hospodaření společnosti a přepokládaném letošním zisku,
- žádost střediska Junák o poskytnutí příspěvku na úhradu faktury ve výši 16 814 Kč za provedení venkovní omítky,
- vyhodnocení žádosti Bezpečná silnice 2004 ve výši 88 000 Kč,
- žádost p. Kopečného o přidělení bytu v DPS Budišov,
- nabídku Raiffeisen stavební spořitelny na poskytnutí úvěru Obci Budišov,
- podnět a návrh na začlenění pozemku parc. č. 3100 do územního plánu Obce Budišov, jako území na výstavbu rekreačního domku p. Štíchové,
- stanovisko p. Širokého k záměru opravy hřbitovní zdi v Budišově. Jednání s architektem proběhlo dne 14. 6. 2004,
- postup p. starosty v záležitosti realizace parkoviště u zámku a jednání s p. Vostalem, který neoprávněně vybuodoval hrubou stavbu dílny a zastavěl část obecního pozemku
- situaci v záležitosti záměru Bono Publico a Horácké vesnice včetně spalovny na biomasu

- postup prací na opravě hřbitovní zdi a zahájení celkové opravy veřejných WC.
- inspekční zprávu a protokol o konání inspekce ze dne 6., 7. a 11. června 2004 v Mateřské škole Budišov.

schvaluje:

- účetní uzávěrku a daňové příznání Technických služeb Budišov, s. r. o.– viz přílohu k zápisu dnešního jednání. V rámci dnešní schůze proběhla valná hromada Technických služeb Budišov, s. r. o.,
- žádost střediska Junák o příspěvek na ceny pro účastníky turnaje ve hře petangue ve výši 5 000 Kč,
- výměnu průtokového ohřívače za elektrický bojler v hospodě U Floriánka Budišov. Cena dle dohody,
- žádost p. Rybníčkové o pronájem volného prostoru v objektu Mateřské školy Budišov, po pobočce České spořitelny. Cena za pronájem bude stanovena na základě standardních podmínek,
- výsledek výběrového řízení na realizaci stavby obecního rybníku Motous. Za dodavatele stavby byla vybrána firma AQUEKO Velké Meziříčí. Cena 1 770 000 Kč,
- žádost p. Vychodilové o pronájem volného prostoru v objektu Mateřské školy Budišov. Cena za pronájem bude stanovena na základě standardních podmínek,
- rozpočtová opatření květen – červen 2004,
- radu školy, která nahrazuje výbor pro školství. Složení: Ing. Toufar, p. Karasová, p. Piňos, p. Kresan, p. Kubín,
- výbor pro odpadové hospodářství ve složení: p. Karasová, p. Piňos, p. Suchánek, Ing. Dokulil,
- výbor ve věci oprava hřbitovních pilířů : Ing. Dokulil, p. K. Pavlíček, p. Piňos,
- výbor pro úpravu vyhlášky o veřejných prostranstvích v obci p. Matoušek, p. Kresan, Ing. Toufar.

ukládá:

- uzavřít jednání mezi Moravským muzeem Brno a Obcí Budišov v záležitosti Zámku Budišov, odpovídá starosta, termín 15. 7. 2004
- řešit odpadové hospodářství, vyhlášku, sběrný dvůr, provoz pro okolní obce, chatari, černé skládky, odpovídá výbor: p. Karasová, p. Suchánek, Ing. Dokulil, p. Piňos, termín září,
- zabezpečit realizaci grantu Bezpečná silnice 2004 po schválení obecním zastupitelstvem, odpovídá p. starosta, p. Pavlíček M., termín do 31. 10. 2004,
- seznámit p. Štíchovou s postupem při sestavování územního plánu obce, odpovídá Ing. Šedivá, Ing. Dokulil, termín průběžně,
- oficiálně poděkovat pracovníci MZM Brno a její dceři za objevení soch silénů na pyramidách v Rakousku a iniciativu při jejich zajištění, odpovídá starosta, termín do 30. 7. 2004
- ustavenému výboru upravit vyhlášku o odpadovém hospodářství v obci a předložit ji na zářijovém jednání zastupitelstva k projednání, odpovídá výbor: p. Karasová, Ing. Dokulil, p. Suchánek, p. Piňos, termín do 31. 8. 2004

- ustavenému výboru upravit vyhlášku o veřejných prostranstvích v obci a předložit ji na zářijové zastupitelstvo k projednání,
odpovídá výbor: p. Matoušek, Ing. Toufar, p. Kresan, termín do 31. 8. 2004
- výboru, který byl ustaven ve věcech opravy hřbitovních pilířů, připravit odborná stanoviska proti záměru projektu omítat tuto dominantní část hřbitovní zdi,
odpovídá výbor: p. Piňos, Ing. Dokulil, p. Karel Pavlíček

Zápis č. 12 z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 1. 07. 2004

Schůzi zahájil v 18 hodin p. starosta.

Přítomni: 11 členů zastupitelstva

Ověřovatelé: Ing. Dokulil, p. Tesař – pro 11 členů

Návrhová komise: Ing. Toufar, p. Večeřa – pro 11 členů

- Program:
1. Zahájení
 2. Závěrečný účet obce, zpráva o výsledcích přezkoumání hospodaření obce za rok 2003 (audit)
 3. Usnesení
 4. Závěr

ad 2 – p. starosta seznámil s závěrečným účtem obce a přečetl zprávu o přezkoumání hospodaření obce za rok 2003, které proběhlo 9. 6. 2004 na OÚ Budišov.

Dle zprávy – Ověřením předložených dokladů nebyly v hospodaření Obce Budišov za rok 2003 zjištěny nedostatky.

P. starosta přečetl návrh na usnesení – pro 11 členů.

Schůze skončila v 18.20 hod.

Usnesení z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 1. července 2004

Obecní zastupitelstvo

schvaluje:

- závěrečný účet obce, zprávu o výsledcích přezkoumání hospodaření obce za rok 2003.

Nová internetová stránka obce Budišov

Koncem října všichni, kdo sledují dění v naší obci na internetu, upozorují určitě podstatnou změnu vzhledu a částečně i obsahu oficiální stránky obce. Bude tomu tak proto, že se nyní přepracovává a doplňuje tato webová stránka, jak doufáme, k větší kvalitě.

Stránka po stránce finanční bude obnovena za přispění Fondu Vysočiny.

Stránka po stránce grafické bude vylepšena za přispění odborného grafika.

Stránka po stránce softwarové bude přetvořena za přispění zkušeného webmastera.

Stránka po stránce obsahové bude doplněna za přispění obecního úřadu a zastupitelů.

Stránka po stránce aktuálnosti musí být neustále udržována za přispění mnoha občanů.

Internet je totiž zejména zdrojem informací. Proto vyzýváme všechny, ať již uživatele internetu, nebo ostatní, aby všechny informace o dění v obci, které by mohly zajímat

návštěvníky webové stránky Budišova, sdělovali obecnímu úřadu nebo zastupitelům, zejména níže podepsanému místostarostovi, a to osobně, e-mailem, telefonem či poštou.

Jedná se především o organizátory různých akcí kulturních, sportovních, společenských či jiných, aby včas předali podklady k pozvánkám a poté i výsledky a reportáže z akcí, nejlépe v digitální podobě. Provozovatele služeb, řemesel a prodejen prosíme o nahlášení všech změn činnosti, zejména provozní doby. Je to hlavně v jejich zájmu. Uvítáme i upozornění návštěvníků stránky obce na chyby či nedostatky, které zde objeví, případně i náměty na další vylepšení stránky. Ostatní občany pak prosíme o sdělování informací, které mohou být sdělovací informační technikou dále sdělovány pro informaci dalších občanů.

Děkujeme, že nám budete pomáhat naši společnou webovou stránku udržovat v maximální kvalitě.

A ještě nová adresa této stránky: **www.oubudisov.cz**

Dosavadní adresa **www.horacko.cz/budisov** ovšem zůstává v platnosti!

Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta odpovědný za informatiku

ZPRÁVY

Živelná pohroma v Kundelově

Dne 22. června 2004 se obcí Budišov – Kundelov přehnal silný déšť, provázený krupobitím a vzdálenou bouřkou. Srážky začaly padat od 19.15 hod a jejich největší intenzita byla mezi 19.30 a 19.45 hod. Mezi 19.30 a 19.40 hod se připojila silná kroupová přeháňka. Drobnější srážky doznívaly až do 22.00 hod.

V Kundelově se díky velkému množství srážek (spadlo asi 40 mm) dalo do pohybu větší množství vody směrem od Nového rybníku a spádem přes kukuřičné pole do samotné obce Kundelova. Voda s sebou brala z pole písek a hlínu a pokračovala přes dvory domků paní Jiřiny Robotkové, paní Kundelové a Stanislava Zejdy. Zde s sebou brala především volně položené nářadí, dřevo a vše, co bylo v cestě.

V nižší části voda zaplavila přízemí domků paní Dvořákové a Večeřových a písek s hlínou se dostaly na okolní louky.

Padaly kroupy velikosti do 1 cm. Ucpaly okapy, poničily porosty řepy, brambor a zeleninu na záhonech. Poničeno bylo ovoce i listy na ovocných stromech.

Na druhý den ráno již voda opadla, ale celé dopoledne všude zůstala na zemi vrstva krup.

Během vzdálené bouřky a deště docházelo k výpadkům elektrického proudu.

Dětský den Pod Hrázkou

Před začátkem programu Dětského dne 26. června pobíhaly po parketu děti s muchomůrkami na hlavách, děvčata posledními kroky doladřovala svůj aerobik a za maringotkou, při tónech Vltavy, hlouček účinkujících oživoval Křížikovu fontánu.

Lavičky se začaly zvolna zaplňovat, většinou maminkami s dětmi, a po chvíli mohl program začít.

Zahájily jej „muchomůrky“, kterých byl rázem plný parket. Po nich následovala pohádka O Červené karkulce, v níž se z diváků stali herci. Překvapilo, kolik dětských rukou bylo nahoře, když se obsazovaly jednotlivé role. Aerobic ve všech rozproudil krev a bránici polechtala pohádka Zvířátka v budce s dokonalými převleky a zdařilými gagy.

Již i Pod Hrázku dorazila Superstar. Potvrdilo se, že pěvecké talenty v Budišově jsou, jen je dostatečně podchytit.

Křížikova fontána se povedla a za zvuků krásné Smetanovy hudby došlo ke slavnostnímu otevření objektu dětského koutku s houpačkami v areálu Pod Hrázkou.

Na zábavu bohaté sobotní odpoledne se vskutku vydařilo.

Běh Terryho Foxe v Budišově

V úterý 29. června se zámecké nádvoří a park zaplnily účastníky Běhu Terryho Foxe. Pořadatelem této záslužné akce se stala ZŠ Budišov a žáci této školy byli nejpočetněji zastoupeni mezi 287 zaregistrovanými účastníky.

Samotnému běhu předcházela doprovodný program, ve kterém měly své místo různé sportovní aktivity, kreslení, energetický kvíz a zdravotní prevence. Během celého dopoledne koupí trička a čelenky s logem Běhu Terryho Foxe bylo možno přispět nadací bojující se zákeřnou nemocí rakovinou. Po skončení akce činila celková částka 7 980 Kč.

Běh měl dvě trasy. Mladší účastníci se vydali na kratší trať 900 m, která vedla po cestách zámeckého parku. Druhá v délce 3600 m vedla zámeckým parkem a zčásti po silnici na Kundelov.

Lze si přát, aby Běh Terryho Foxe proběhl i v příštím roce a jeho konání v dalších letech se stalo tradicí.

Andělé slétli na zem

Stalo se tak ve čtvrtek 20. července kolem 12.00 hod, kdy je restaurátor MgA. Bohdan Jeřábek z Brna za pomoci hydraulického ramene sundal z pilířů hřbitovní zdi. Po přemístění a následném opláchnutí vodou pod tlakem je naložil na nákladní auto a převezl do své dílny v Brně.

Všem, kdo měli možnost je po sundání shlédnout, se naskytl jedinečný pohled. Snad nejvíce překvapila mohutnost obou andělů (vzdáleně připomínajících světloňose v presbytáři kostela) a až na zemi bylo vidět, o jak jedinečné dílo Lorenza Mattieliho se jedná. Z mladistvého vzhledu obou andělů vyzařovala radost, kterou nepokazilo ani částečné poškození a chybějící křídlo u jednoho z nich.

Snad největším objevem byl portrét ukřižovaného Krista na rouše jednoho z andělů, který, díky pohledu ze země, není možno spatřit.

Nezbývá, než se těšit na jaro příštího roku, kdy by nás při vstupu na hřbitov nebo ke kostelu měli oba andělé na pilířích opět vítat v plné kráse.

Výstava drobného zvířectva v Budišově

V rámci oslav čtyřiceti let trvání organizace Českého svazu chovatelů v Budišově se uskutečnila 14. a 15. srpna výstava drobného zvířectva. Výstava byla vyhlášena jako soutěžní v odborech: králíci, holubi a drůbež.

Ostatní druhy zvířat byly představeny jako ukázkové expozice, ať již exoti, kozy, činčily i okrasná vodní drůbež.

V jednotlivých odborech bylo následující pořadí:

Králíci

1. místo: Bohumil Menčík z Domamile
2. místo: Josef Jelínek z Hostěradic
3. místo: Ing. Jaromír Dobrovolný z Rudíkova

Holubi

1.–2. místo: Josef Dobrovolný z Třebíče a Miroslav Novotný ze Smrku

3. Alois Sedlák z Budišova

Drůbež

1. místo: Bohumil Durda z Horního Újezda

2. místo: Josef Jelínek z Hostěradic

3. místo: Josef Dobrovolný z Třebíče

Výstavní výbor

zleva: Alois Sedlák, Ing. Jaromír Dobrovolný, Miroslav Novotný, Pavel Pohořílský,
Josef Matějka a Josef Dobrovolný

Během soboty výstavě počasí nepřálo, neděle se však vydařila. Během dvou dnů výstavu navštívilo 650 dospělých návštěvníků a 550 dětí, které měly vstup zdarma. Všichni odcházeli z výstavy spokojeni, k čemuž kromě téměř 500 vystavených zvířat přispěla i bohatá tombola, kde každý los vyhrával, ať již různé druhy krmiv a vitaminových doplňků, různé sladkosti i živá zvířata, která mnohé potěšila, jiným způsobila starosti, co s nimi.

Výstavu navštívila i redakce deníku Vysočina, Horácké noviny, pozvání přijal a výstavu navštívil i starosta města Třebíče, pan Miloš Mašek.

Velký dík patří všem sponzorům výstavy, kteří přispěli do tomboly různými dary. Malým nedostatkem výstavy bylo, že v neděli nehrála dechová hudba, která byla avizována na plakátech.

Výstavní výbor se rozhodl, že v příštím roce asi výstavu, vzhledem k náročnosti přípravy, neuspořádá.

Děkujeme touto cestou všem návštěvníkům, kteří výstavu v tak hojném počtu shlédli.

Josef Dobrovolný, předseda organizace

Ekologické Energetické Fórum Praha v Budišově

Obcí Budišov ukončila 16. a 17. srpna 2004 své měsíční turné putovní výstava na téma „Obnovitelné zdroje versus Jaderná energie“. Výstava navštívila obce Horní Cerekev, Deštná, Chyšky, Pačejov a Lubenec. Dne 23. 8. bude slavnostně otevřena v Středisku ekologické výchovy hl. m. Prahy – Toulcův dvůr, kde ji mohou obyvatelé shlédnout po dobu 2 měsíců. Vzhledem k zájmu obcí ve vytipovaných lokalitách pro trvalé úložiště vysoce radioaktivního odpadu bude výstava opět putovat od poloviny října. Výstava má seznámit obyvatele s hlavními problémy jaderné energetiky – vysoce radioaktivní odpad a působení radioaktivních látek na zdraví, problematika jaderného cyklu při získávání jaderné energie, havárie v Černobylu i úskalí elektrárny Temelín. Oproti tomu se staví reálné východisko přechodu od využívání jádra k úsporám a obnovitelným zdrojům - biomase, sluneční energii, větrné energii, geotermálním zdrojům a dalším. Organizátorem výstavy je EEF, zal. v roce 1998, sídlící v Praze.

Mgr. Michaela Dostalová

Budišovský tukan

Průvodkyně zoologickými sbírkami Jana Pavlíčková před pěti lety připravila pro předškolní a školní návštěvníky budišovského zámku výtvarnou soutěž. Logem soutěže se stal tukan, tropický opeřenec žijící v Jižní Americe, jehož nápadně velký zobák ho snadno odliší od stovek druhů jiných ptáků.

Výtvarného zpracování se ujala ing. arch. Tereza Axmanová. V tasovské Škole hmatového modelování spatřila světlo světa rozverná postavička tukana s křídly založenými v bok a čapkou na hlavě. Tato keramická plaketa je již pět let předávána autorům vítězných obrázků s dalšími dárky, na které přispívá částkou 3000 Kč Obecní úřad v Budišově, částkou 1500 Kč program Společně s úsměvem a částkou 3000 Kč MZM.

Soutěž je obesílána v pěti kategoriích ve věku od pěti do patnácti let. Pravidelně se jí účastní více než tři sta autorů. Oceňují se vždy tři nejlepší práce v dané kategorii. Ceny patnácti oceněným dětem předává zástupce obecního úřadu, vedoucí zoologického depozitáře RNDr. Helena Sutorová a organizátorka soutěže Jana Pavlíčková.

V letošním roce obeslalo soutěž svými pracemi 361 dětí. V červenci vybrala hodnotící komise ve složení Tereza Axmanová, Jana Smrčková, Marie Šoukalová, Helena Sutorová a Jana Pavlíčková vítězné práce, které jsou do konce září vystaveny s ostatními soutěžními obrázky ve vestibulu budišovského zámku.

25. září ve 14.00 hod. proběhlo na zámku slavnostní předání cen s bezplatnou prohlídkou zoologických sbírek.. Příjemnou atmosféru celé akce ještě umocnilo již tradiční hudební vystoupení sester Jitky a Lenky Mrňových.

Vítězné kresby v jednotlivých kategoriích:

Hlemýžď a mravenci – Eva Klišová, MŠ Brno

Liška a motýl – Barbora Zezulová, ZŠ Podivín

Vážky – Vojtěch Voborný, ZŠ Budišov

Strakapoudi – Pavla Nováková, ZŠ Jaroměřice nad Rokytnou

Čáp – Kristýna Vrbová, ZŠ Budišov

Miroslav Částek opět v Budišově

V neděli 5. září zavítal do budišovského kostela herec Miroslav Částek (nebo také Divadlo jednoho herce). Stalo se tak po několika letech. Již dříve k nám totiž přijel s Popelkou Nazaretskou od Václava Renče.

Asi třicítka posluchačů byla svědkem nevšedního zážitku z komponovaného pořadu myšlenek Tomáše Kempenského Cesta k pokoji – Následování Krista. Text byl prokládán hudbou Leoše Kuby s písněmi, v nichž byly v kostce shrnuty ty nejdůležitější předcházející myšlenky.

To slovo opět v úvodním titulku není nejpresnější. Miroslav Částek je v Budišově stále. Zkuste si pustit videokazetu o Budišovu. Jeho hlas nás zde provází na pouti Budišovem a jeho okolím.

Nelze, než se těšit na další setkání s tímto brněnským hercem. A pokud k němu dojde – přijďte. Odměnou vám bude již zmíněný nevšední zážitek.

Z HISTORIE

Tři vzpomínky z 2. světové války

Byl 25. srpen 1944, slunný den pozdního léta. Blížilo se poledne. Seděli jsme u Nového rybníka, ale na koupání nepomýšleli, protože rána již byla chladná. Za úplného bezvětří se hladina rybníka ve slunci leskla a první žluté vrbové lístky na ní klidně odpočívaly. Náhle se celá hladina začala čerit drobnými vlnkami, které se postupně zvětšovaly. Zvláštní úkaz. Necháпали jsme, odkud přišel ten zdroj chvění. Vzápětí jsme uslyšeli vzdálené dunění. Bouřka, tanky? V tušení čehosi zlého jsme spěchali domů do Budišova. Brzy přišla zpráva, že bylo těžce bombardováno Brno (Lišeň, Židenice, Cejl). Přes rozdílnost geologické stavby obou lokalit se tato „informace“ přenesla zemí několik desítek kilometrů daleko až na hladinu Nového rybníka.

Druhá vzpomínka se váže přibližně k témuž měsíci. Skupina přibližně dvacetiletých chlapců a děvčat z Budišova se večer procházivala po silnici k Brdcům. Někdo ten večer dostal nápad, aby si šli udělat malý ohýnek. V době války a v době žní to bylo přísně zakázané. Oni ale věděli, že daleko na hřebeni Brdců, až tam za Chybovým pomníčkem, je skryté místočko, malý amfiteátr, kde se dá pohodlně sedět kolem ohniště, které zůstává celému okolí ukryto. Proto šli tam. Asi se chovali tiše, protože když se přiblížili k cíli cesty, uviděli, že maličký ohniček již hoří a u něj sedí jakýsi člověk v neznámé uniformě a peče si brambory. Překvapili ho, nestačil ani utéci. Po chvíli se jim světil, že desertoval z východní fronty a snaží se dostat domů. Na jednu stranu bylo překvapující, že se dostal až k Budišovu, když fronta v tu dobu byla ještě kdesi ve východním Polsku. Na druhé straně sejevily jeho naděje, že se opravdu dostane domů živý, jako pramalé. Byl totiž Ital, až odněkud z jižní Kalábrie. Dobré srdce několika chlapců se pohnulo. Vysvětlili mu, že nutně potřebuje civil a také něco podstatnějšího k jídlu. Vysvětlili mu to a domluvili se, že během hodiny mu vše přinesou. Skutečně to udělali, ale když se vrátili, ohýnek byl uhašen, Ital zmizel. Přesto vše ponechali na místě a šli domů. Druhý den našli jídlo i šaty netknuté. Neuvěřil a uprchl. Od té doby se tam začalo říkat „V Kalábrii“.

Třetí vzpomínka je humornější. Jakmile začali nacisté prohrávat na všech frontách, byl v protektorátu zákaz pořádat taneční zábavy. Utrpení budišovské mládeže bylo v tomto směru velké a tak, zákaz nezákaz, tancovalo se tajně. Jednou v Náramči u kohosi ve stodole na mlatě, podruhé v Budišově u Svobodů ve „verštatě“, potřetí v Kundelově při gramofonu. Prvé dvě tancovačky prošly bez následků, třetí ale skončila udáním. To se prý objevilo na stole Okresního úřadu ve Velkém Meziříčí. Naštěstí tam v tu dobu pracoval jeden „z pachatelů“ a udání zlikvidoval. Díky jeho riskantnímu zásahu se vše obešlo bez pokut a možná i horších postihů.

zj

Z archívu rodiny Němečkovy

Podzimní rozhovory

Nejenom jaro a léto, i podzim má své krásy. I on hýří barvami listí, zlatem i bronzem, i on má své květy, snad skromnější, snad méně nápadné, ale květy, které dýchají odvahou

přijmout svůj osud z ruky zimy, květy, které se plně hlásí k zodpovědnosti, kterou jim země vdechla...

Krásné slunné dny cikánského léta mají vždy svou vlastní atmosféru – ranní opar mlh projasněný sluncem, orosená vlákna babího léta, třpytící se v paprscích slunce jako šperk posázený markasity, orámovávají květ slunečnice zapomenuté v poli, i květ bodláku, vzduch voní hořící bramborovou natí...

Kde jsi se tu vzala, má hlavičko sedmikrásky (sedmikráska ozimá – *Bellis perennis* L.), zadumaná, věrná, mlčící? tichá a skromná a přece tak statečná – tebe nevypudily hrozby a běsnění kolem, tys pokorně přijala osud a zůstala na rodné liše, abys hned od jara volala ke všem, že rytmus života na této zemi přetrvá věky, že brutální zásahy do harmonie životních dějů mohou sice změnit život kolem, že mohou vyvraždit motýly, sluníčka, rosničky, ptáky i zvěř, ty se však vždycky vrátíš, tichá, nevtíravá, krásná, abys potěšila ty, kteří tě milují, kteří milují tuto zemi, tu krásu kolem, kteří se dovedou potěšit a pohovořit s tebou, s tebou, která první na jaře nabízíš úsměv svých květů... Kdo ti dal sílu úsměvem květů vzdorovat zimě a sněhu a první nad nimi vítězit, kdo ti dal tu přemíru zodpovědnosti, kterou celý rok vydechuješ?

A co ty, můj pantoflíčku, má ostrožko, co tvé modrofialové květy hledají ještě ve strništích a úhorech? Ani ty se zimy nebojíš? I hrozný tvých žlutých květů jsem potkal, můj hůlevníkovi – kdo pak tě zná pod tímto jménem? – v hromadě kamení, i tebe, žebrácká kabelko – pastuší tobolko, jejíž narůžovělé růžice květů jakoby vyzývavě vzdorovaly osudu, mrazu, zimě i herbicidům...

A co tobě říct, má mochničko husí, můj stříbrníku, která od samého jara až do pozdního podzimu plýtváš zlatem svých květů? I ty bereš svůj osud s úsměvem, statečná, silná...

Zdravím tě, má modrá polní chrpo, proč dávno jsi se již nepřipravila k spánku? Že ještě pořád drchnička rolní hýří svými drobnými modrými kvítky, že ještě vrabí sémě – prlina rolní vystrkuje svou blankytně modrou, pěticipou korunu s bílými hrbolky v ústí, že ještě kvete pelyněk, podběl a bodlák?

Skláním se před vámi, mé květy, na neúrodných úhorech, stráních, mezích, rumištích i polích hájíte svůj domov, vzdorujete jedům i zimě s úsměvem květů...

Jiné květy snad uhnuty anebo uhynuly, jen vy jste zůstaly. Tebe se tedy ptám, má prostá, vševědoucí krásko, kam ustoupily tvé sestry, pupava, naháček ocún, divizna?

Co jsem se tě nahledal, můj květe podzimu, pupavo, má stříbrná krásko, co jsem se tě nahledal od doby, co zničili tvou mez! Jak jsi mi chyběla, ty nízká, přibitá k zemi i se svým úsměvem, která jsi se dovedla vysmát všem lijákům a plískanicím, všem surovostem mrazu a sněhu, ty, která jsi zdánlivě byla tak sama. Proč jsi mi jen od mého dětství připadala vždy jako symbol jistoty a zodpovědnosti? Bylo to snad tím, že bylo možné si k tobě položit hlavu s pocitem jistoty a bezpečí? Bylo to snad tím, že tvým přítelem býval vždy jen dobrosrdečný, flegmatický čmelák? Vždy, když jsem se blízko tebe díval na modrou oblohu, na bílé beránky plynoucí po ní, jsem míval pocit štěstí a volnosti. Pocit, který ti dává jen bytost s čistým srdcem.

Tvor, který rozdává svůj široký, tichý úsměv, který beze zbytku plní svá poslání, který rozdává své tělo hladové zvěři, svá zrna hladovým stehlíkům, svou duši všem, kteří v ní umí číst...

Jak je proti tobě ubohý člověk, který tě vyhnal z pole na kousek lesní loučky! Člověk věčně nespokojený, věčně zraňovaný, věčně nejistý, člověk, který stále hledá únik z odpovědnosti vůči sobě, vůči svým dětem, rodičům, společnosti, z odpovědnosti vůči přírodě, vůči ostatnímu tvorstvu, ať je to květina, strom, ryba nebo brouk, ať je to motýl anebo pták, ať je to zvěř, voda nebo vzduch...

I on je, pupavo, tvůj bratr, tvůj slepý a sobecký bratr... I on je částí této přírody a země, stejně jako tvůj přítel čmelák, jako kukačka, která na tebe volá, jako koroptev nebo veverka, jako svatojánský brouček, kterého jsi schovala pod svým listem... Jen tvoje láska, tvoje oddanost, tvoje zodpovědnost, tvůj úsměv, kterým se vysmíváš nepřízní osudu, mu chybí...

A ty, můj naháčku, ocúne, můj fialový skvoste, když tě vidím, mám vždy dojem, jakoby země vydala své poklady, jakoby země rozkvetla drúzami ametystů... Tvá křehká krása je loučením s létem, je posledním čarovným vzdáním holdu této zemi, než zapadne sněhem, posledním vzepjetím tvých fialových květů k slunci. Proč je mi vždy tak nějak teskno, když tě vidím kvést, když vidím tvé skvělé květy tak bez ochrany listí, tak zranitelné, tak křehké, tak bezmezně důvěřivé vztahující své ruce ke slunci... I ty přijímáš kalich svého osudu z rukou přírody pokorně a přesto se vztyčeným čelem...

A co ty, můj paloučku, má lesní cestičko zarostlá kvetoucím vřesem, co ty mi povíš? Co tobě šeptaly ty tisíce skromných a čarovných květů, ve kterých je zakleta duše lesa, všechna ta krása prosluněných průseků, všechna ta tajemství, která skrýváš...

Můj drobný kvítečku vřesu, co ty mi povíš? Pošeptáš mi o kráse večerních stmívání, ranních rozbřesků, prosluněných oparů, o zpěvu lesního drozda, nebo mi pošeptáš o kráse pocitu bezpečí, který máš v objetí svých bratrů, z nichž žádný neutíká od své zodpovědnosti do anonymity množství, o kráse pocitu, kdy cáry mlh tančí ve vašich květech za svitu lundy, o kráse souzvuku duší, jistoty přežití...

Můj stonku vřesu, kytičko něžná v náručí lesa, tebe si беру, abys mi zjasnil ty dlouhé týdny zimy, abys mi v té nejhorší psotě daroval úsměv, abys mi zavoněl vzpomínkou na dobu slunné jeseně, daroval úsměv, abys mne ujistil o příchodu nového jara...

Hejna tažného ptactva již odletěla, vlaštovek, špačků, kavek i šipky kačen a husí již zapadly v dálce...

Jdu kolem zahrady zalité barevnou nádherou rozkvetlých jirín a nevím, proč ve mně vzbuzují vždy jakousi melancholickou náladu. Snad je to tím, že vím, že jejich pyšnou krásu zlomí již první mráz, snad je to vědomí jejich zranitelnosti, snad to, že jsou tak často symbolem vzpomínky na hrobech těch, kteří odešli do nenávratna... Nevím, ale při vší jejich pyšné, nádherné kráse, mám pocit marnosti, náznak loučení, pocit obavy z blížících se mrazů...

Podzim... Podzim očekávající v oparu ranních mlh a kouři bramborové natě příchod svátku mrtvých, podzim občas projasněný rudou barvou korálů jeřabin a křikem jíkavců, podzim, v němž si sluneční paprsky občas pohrávají s mědí a zlatem padajícího listí...

Ale vždy podzim, který poslušně a poddajně se podrobuje i se vším živým nutnosti příchodu zimy.

Jdu rozbředlými, rozbrázděnými polními cestami kolem rozoraného pole posetého desítkami a stovkami bramborových hlíz, které opomněli vybrat – soukromník si je sebrat nemůže, dopustil by se polního pychu – vypuštěné rybníky, haldy roští ve vykáceném lese působí pochmurným dojmem a hlásí brzký příchod zimy.

Jenom těch několik drobných, prostých květů, sedmikrásek, mochen, pupavy, vřesu vzdoruje nadcházejícím nepřízním s čistou myslí a s jistotou, že jaro se vrátí...

MUDr. Vladimír Němeček

Výtvarní umělci mající vztah k Budišovu

Ze sochařů to jsou:

Alexandr Jelínek

Velkomeziříčský sochař z let 1720–1735. Svou dílnu měl na počátku Sokolovské ulice, kde se zachovala až do r. 1967, kdy ustoupila budově nového poštovního úřadu. Jeho díla jsou vedle Budišova a Tasova také ve Velkém Meziříčí (sochy sv. Josefa a sv. Václava). Zbytky soch, které se uchovaly, byly po první světové válce prodány do parku křižanovského zámku.

Jiří Marek

Narodil se 16. 1. 1914 ve Velkém Meziříčí. Byl žákem pražské Akademie výtvarných umění na speciální škole sochařské prof. Kavky. Roku 1937 obdržel čestné uznání za reliéf ve dřevě „Snímání s kříže“. Diplom akademie získal v roce 1938. Na studijních cestách pobýval v Paříži a Mnichově. Jeho díla Ledaři, Nénie, Symfonie a studie byla v bývalé Baťově galerii, v Zemské galerii v Brně se nacházelo jeho Torso (mramor), v majetku Národní galerie v Praze jsou díla: Den ze dne, Vltava, Věčná vítězství, Studie k r. 1939. Některé práce: sádry Ctirad a Šárka; Petr rybář; Svatý Josef a Kristus se nacházejí ve Zbraslavi u Brna. V kostele sv. Mikuláše ve Velkém Meziříčí se nacházejí dvě jeho díla

Snímání (dřevo) a Sv. Antonín (kámen). Je též autorem náhrobku Jiřího Mahena.

V Budišově byla či jsou jeho díla: socha T. G. M. (zničena), pomníky T. G. Masaryka vytvořil pro Křižanov a Velkou Bíteš; náhrobek Vladimíra Borodajevského (převezen na Ústřední hřbitov v Brně); Juda Tadeáš (dřevěná plastika) a sousoší skupiny dětí nacházející se před budišovskou školou. Expozice jeho díla je až do konce roku 2004 v muzeu ve Velkém Meziříčí.

Jiří Marek zemřel 16. 2. 1993.

Z malířů

Joannes Strčanovský (Strzanowsky)

Malíř a rytec ve Velkém Meziříčí v l. 1770–1803. Mezi jiným obnovil v r. 1803 oltářní obraz Winterhalterův v Radostíně. Od něj z roku 1783 pocházejí mědirytiny kostelů sv. Gotharda v Budišově a sv. Petra a Pavla v Tasově.

Josef Růžička

Narozen 13. 4. 1883 v Bučovicích. Malíř a profesor kreslení v Brně. Řádný člen mezinárodních kongresů pro kreslení a užitá umění v Londýně 1908, v Drážďanech 1912, v Paříži 1925, 1927, v Praze 1928 a v Bruselu 1935. Vystavoval oleje i akvarely z Českomoravské vysočiny a z Hané na Zemské výstavě v Kroměříži 1925 a na členských výstavách v Brně. Ilustroval dětské knihy a učebnice. Vydal sérii krajinných motivů v Českomoravské vysočině z okolí Budišova u Třebíče. Zemřel 1. 5. 1967

J. V. Hahl

Rodák z Tasova. Vystudoval učitelský ústav ve Znojmě, působil, mimo jiné, na škole v Hodově. Potom přešel do služeb čsl. armády. Vystudoval dějiny umění a působil jako profesor kreslení a dějin umění na Střední průmyslové škole textilní v Brně. Blízko Hodova má chatu, kam jezdil o každých prázdninách. A právě z okolí Hodova pocházejí např. jeho práce: Hodovské lány (akvarel); Rozkvetlý jeřáb (kresba štětcem); Chalupy za potokem (olej); panorama Budišova (olej); cesta k Nárámči (olej); Pohled k Rohům a Žně na vesnici. Do jeho činnosti spadaly i průmyslové formy umění – sklolamináty a dekorační látky.

Joan Strčanovský inv. et Sc.M. Meziříčí

Josef Růžička

J. V. Hakl

Josef Jambor

Narozen 29. 10. 1887 v Pohledci na Moravě. Malíř a grafik v Tišnově na Moravě. Žák pražské akademie na speciálce prof. Švabinského (v letech 1914 až 1920). Svoje náměty čerpal ze svých mnohých cest po Jugoslávii, sev. Itálii, Německu a Holandsku. V roce 1923 vystavoval v Praze v saloně Weinfurtrově. Věnoval se grafice a krajinářství.

Jeho díla byla zastoupena v Domě umělců v Hodoníně rozměrnými malbami Zamračený den (1933) a Vybírání bramborů (1935); v Zemské moravské galerii v Brně Tání v Českomoravské vysočině. Zemřel 18. 9. 1964.

Emanuel Knížek

Narozen 5. 12. 1889 v Praze. Studoval architekturu na Vysokém učení technickém v Praze a kurs figurálního kreslení u profesora Jakesche na Umělecko průmyslové škole v Praze a v letech 1910–1915 a 1919–1922 Akademii výtvarných umění v Praze. Byl profesorem kreslení v Praze. Maloval zejména podobizny, figurální kompozice a zátiší. Roku 1930 obdržel stříbrnou papežskou medaili za podobiznu papeže Pia XI. Mezi jiným namaloval několik zátiší z Budišova. K Budišovu se váží obrazy budišovských chalup, které maloval pro budišovského rodáka Františka Dobeše. Zemřel v roce 1959.

(Některé z údajů pocházejících z období kolem roku 1970 jsou doplněny novými daty získanými v roce 2004)

„Když si náš dědeček babičku bral...“

Šokalova bábička přišla zase ješče skát te přízovy niti. Zase jako do takto šlape nohó, přeslica si vrčí spokojeň a bábička vekládá dál:

„Mlovím, jak mlovím. Jak se mloví mezi Medřičó a Třebičó. Za stara se mlovalo ješče pohodlníš, ale škola a město nám naše mlovo pokazile. Z města přešle všelijaky to „vercajke“, „hoblponke“ a takovy, ve městách vůbec se také mlovalo po panske a ve školi nejináč. To dež sme se zapomněle, a řekle „debe“ místo „kdyby“, jak belo v čitánkách, to pan učitel se nám hnedky smil: „Áno, áno, debe tam te kobele bele bévale nebele, bele be se bévale nepokopale!“ Mezi sobó sme po staro říkale „hočitel“, také se říkalo „hol‘ca“, jako „voni šl‘hol‘ có“ ale pan učitel, jak něco takovyho oslyšel, hnedky se nám zase smil: „Áno – hovázale hancekrista ho potynke ho hoch!“ Ale ti néstarší ješče mlovijó po staro.

– Teda abech vám také pověděla, jak sem si vzala myho. No, ponéprv se ho viděla jedná vo póti v hospodě. Bel to Frantik tenkrát fešák. Pánbu mo dé lehky odpočinutí! Šak ste ho také znali nebo vo něm slešeli. No, ale teď – to kdepák – ! Tenkrát ste ho měli vidět, jaké bel fešák! No – já také nebela zlá, no – bela sem vo neco hezčí jako dnes – ale to juž z vás nikdo nepamatuje. A vobrázek – nemám! No – a tak že se jako vezmeme. Tetěnka a stréček s tém sóhlasili – vo Frantikovi šla jen dobrá řeč. Bel z Budišova a s matkó, která bela vdovó a měla ješče take hromádko malých dětí, bévali v chalópcě pod kostelem. A tak jedná povídám tetěnce: „Tetěnko, já zétra mám jít na katekysmus.“ „No,“ povídá tetěnka, „tak pudeš na katekysmus. To abes jim tam vzala neco sobó.“ A druhé den, dež sem se voblíkla, nalila mně do hrnca mlíka – no tři litre ho mohla bét. „Tak jim to tam vezmi!“ Řekla sem „Zaplat’ Pánbu“ a šla. Přišla sem pod kostel

k Františkovy chaloupce – ale Frantik mně nečekal venko. Tak sem šla s hrncem vzhůru, šla s ním zase dolů, na dvorko si hrále малы děti a jedno volalo do chaloupky: „Mami, chodí tade nějaká ženská s hrncem mlíka!“ Frantikova maminka vešla mezi dveři a volá na mně: „Tak jen pod' k nám, pod', pod'! Frantik bude již také voblečené, jen si hodí na sebe ješče kabát!“ Tak sem šla, dala sem ji hrnec mlíka, že jim je tetinka posílá, s Frantikem sme si podali ruce, že se jako vememe a šli sme teda na katekismus.

A svatba bela veselá. Tetěnka náramecká napekla buchety – to bele buchety veliky, jako ten hrnek támhle na kafe, a jedli sme je před svatbó, a dež sme přišli z kostela, jedli sme je zas, a kafe pili, a večír znova. Také čtvrtka piva bela a na harmoniko hráli. Někde bévá při svatbě také kaša – ale me měli jen buchety...

A co bech ješče vekládala? Přišlo potom první dítě, strěček a tetinka šli za kmotře – také dalším dětům bele kmotrma – tetěnka mně decke donesla v kótnim koše slepico a plno koláčů do kóta, a zase slepica a koláče bele e vod jiných – no, já měla koláčů plny tři šuplata – téden a dyl takový koláče vedržele...

Šak já – to víte – první den – ani vidět – ale druhé den již sem jedla koláč za koláčem. A měli sme se s Františkem dobře... Dež dostával véplato, šla sem mo decke naproti. Né snad proto, abech mo pomohla, že sám be bel nemohl onýst téch peněz, co mo v zámko za jeho službo u dvora veplatili, né – ale von, choděnka, mosel jít vokolo pěti hospod než došel k nám do chaloupky pod kostel, a to mosel mít v sobě nejakyho sebezapření, abe ho te hospode nezlákale k nějakýmo nekalýmo ómyslo! Chodák, co jen mosel vetrpět při ty svý cestě dom! A tak abe se mo šlo lehčěš, chodila sem mo naproti a ojala sem se chodáka hned, jak vešel z kancelára, dež mo veplatili jeho službo. Decke mně se slzami ve vočích děkoval za mó pozornost a starostlivost vo ně, a dež mně oviděl, jak na něho čekám, div se radost' o nerozplakal: „Ach, muj strážné anděliček tade na mne čeká! No, tak dem dom!...“ řekl decke, a šli sme.

Choděnka, již je na pravdě boží a jistě má tam radost, dež sleší, jak vo něm dobře mlovím. Jen dobře! Det já so Pánoboho velikó dlužnicó za to, že si ho tak tichónce jedná z rána vodvedl! Do poslední chvíle František chodil, dělal, a belo mo již tříjavosundesát! – a tenkrát sme se večír pomodlile, lehli, spali, já mo ráno šla vařit kafe, a – tak se mně zdálo, že se pohnul na posteli a již sleším, jak povídá – jako ješče ze sna: „To tade mám popela a voleja!“ Vobrátím se k němo a povídám: „A kdepak bes tam měl nějakýho popela a voleja – det ležíš v posteli!“ A dávám mo hrnek s kafem na stůl a povídám: „Vstaň a pod' jest!“ Mečel již a nešel. Do k posteli – a von bel již v Páno... A tak sem mo, chodákovi, ani k smrti neposlóžila! A nikdá ani nestunal, abech ho mosila nejak vošetřovat, a ničkum vodešel tak tichónce, ani sem se nenadála! Vopravdo so Pánoboho velkó dlužnicó za to všeko!

A měli sme se s Františkem při vši skromnosti dobře. Chalópkó sme si sami přestavěli – to nevíte ani, jaká to bela práca, ale udělali sme si to všeko jak sme sami sceli a jak sme pro sebe to potřebovali – děti sme mělo hodny – a tak já tam také bela, dobře sem se měla... ale bela tam papírová zem a já se propadla až sem...!

No, a není to všeko jako pohádka? – Ale vopravdická...!“

Ladislav Tvarůžek, Národní politika, 18. V. 1944

Z historie mlýnů

Jen málo staveb bylo tak citlivě včleněno do přírodního prostředí jako Rozběhlovský nebo také Stružský mlýn v katastru obce Ocmanice u Náměště nad Oslavou, nedaleko Plackého dvora. Zdrojem vody pro Rozběhlovský mlýn byly rybníky. Byl to, kromě dalších, Rozběhlovský rybník a dnes již vysušený Malý Dubovec. V roce 1750 se uvádí jako pustina, tj. jen obydlí s pozemky, z nichž se vrchnosti platilo 15 zlatých nájemného. Brzy potom byl mlýn obnoven, neboť jej koupil v roce 1762 Matěj Tkaný za 190 zlatých s 9 měřicemi polí a Dlouhým lesem. Po pěti letech mlýn prodal Josefu Pružinovi, který z něho odváděl 30 zlatých činže. Po něm mlýn převzal v roce 1794 jeho syn Dominik, od něj ho koupil v roce 1807 pro svého stejnojmenného syna za 5600 zlatých skřipinský mlynář František Stejskal. V roce 1816 se stala majitelkou vdova Monika, provdaná Padrtová. Od roku 1822 je na mlýně Václav Padrta, v roce 1823 jeho syn Bernard a od roku 1861 Benedikt Padrta. Roku 1862 na mlýn nastoupili manželé Jan a Josefa Padrtovi a po nich od roku 1893 František Padrta s manželkou Annou. Dále od roku 1921 Adolf a Žofie Padrtovi. Jejich syn Oldřich byl posledním mlynářem na tomto mlýně.

Rozběhlovský mlýn

V roce 1930 byl Rozběhlovský mlýn přestavěn. Dvě vodní kola na horní vodu o průměru 4,5 metru byla zrušena a nahrazena Francisovou spirální horizontální turbínou. Mlýn měl tyto stroje: válcová stolice z roku 1912, hranolový vysévač od firmy Kohout Praha z roku 1912, válcová stolice z roku 1930 od firmy Prokop a synové (továrna na mlýnské stroje Pardubice) a loupáčka z roku 1930. Jako náhradní zdroj pro provoz mlýna sloužil plynosací motor z roku 1912. Dříve měl mlýn dvě mlýnská kamenná složení. V roce 1950 byl mlýn z moci úřední zastaven. Ve mlýně se do dnešních časů zachovaly všechny mlýnské stroje.

Jedovský mlýn

K dalšímu mlýnu se vydáme od Rozběhlovského mlýna do Náměště a odtud po silnici na Naloučany. Asi jeden kilometr za Náměští, u odbočky na Jedov, spatříme na řece Oslavě budovy bývalého Jedovského, nebo také Nového mlýna. Jedovský mlýn je připomínán v roce 1390, kdy jej prodal Jan Tas se zbožím jedovským panu Sazemovi z Tasova. Potom se ještě o mlýnu hovoří v záznamech v roce 1436, 1447, 1464 a dále už o něm není zpráv, až v roce 1568, kdy na něm žil Jan Pytlík. V roce 1591 Jedovský mlýn koupil po svém otci Jan Kalousů a v roce 1612 jej zakoupil od jeho nástupce mlynáře Valy ouředník, čili vrchní, Pavel Ostrovský k ruce hraběte Jana Diviše ze Žerotína. Zanedlouho mlýn vyhořel a v roce 1615 jej koupil od hraběte za 70 zlatých mlynář Jíra Jelínek. Jelínek vyhořelý mlýn obnovil a začal v něm mlít mouku. Okolo roku 1634 byl na Jedovském mlýně mlynářem Vávra. Roku 1744 mlýn od vrchnosti koupil Jan Hangl za 400 zlatých s roční činží 130 zlatých a v roce 1788 mlýn prodal Matěji Kadrbovi. Po něm mlýn v roce 1811 převzal jeho stejnojmenný syn a ten jej opět přenechal v roce 1835 svému synu Janovi. Roku 1852 byla majitelkou Rosalie Kabrdová a roku 1867 manželé Emerich a Berta Sachrovi. Dále roku 1898 mlýn v dražbě koupili manželé Jan a Františka Hlouškovi a po nich jej převzal jejich syn Rudolf. V roce 1936 mlýn vyhořel a byl obnoven až v roce 1941 a roku 1951 znárodněn. Od roku 1953 zde mlela národní správa a po tomto roce byl Jedovský mlýn úplně zastaven a již nikdy nebyl obnoven.

Vyprávění o mlýnech poblíž Náměště nad Oslavou končím s pocitem, že se vše ztrácí v šeru dávných věků, zůstala jen jména s vysloužilými mlýny.

Čerpáno ze spisu o mlýnech muzejního spolku v Kralicích a z vyprávění rodáků

Josef Mikulášek

Hrady a tvrže – 1. část

Vážení čtenáři, v tomto článku se vypravíme za poznáním historie středověkých hradů a tvrzí.

K prvním zbytkům hrádku se vydáme do Oslavice, odtud pak k rybníku Pekátu a od něho pěšinou do strmé zalesněné stráně až na vrchol kopce. Ocitneme se v Hrádcích, nebo také Na Hrádku, kde můžeme vidět zbytky středověkého hrádku (základy hranolové věže). Hrádek v Oslavici mohl vzniknout někdy ve 13. století, nebo až začátkem 14. století a zanikl před rokem 1355, kdy se Oslavice stala součástí Mostištského panství. Kromě hrádku býval v Oslavici také dvůr, připomínán roku 1360.

Na Hrádku

Od hrádku u Oslavice se vydáme k nedalekému bývalému panskému dvoru, tzv. Ovčirně. V těchto místech bývala před rokem 1560 ves s tvrzí a dvorem Benedín. Ve druhé polovině 14. století na Benedínské tvrzi sídlila vladycká rodina z Benedína. Poté, co vymřel rod vladycký, se správci majetku stali Jan Koněšinský z Pulic a Jenešova a Mikuláš z Kozlova. Ti poté roku 1464 ves Benedín s tvrzí, dvorem, lesy a veškerým příslušenstvím prodali Ctiborovi a Janovi z Hartvíkovic. Ctibor Čerík z Hartvíkovic prodal roku 1481 tvrz Benedín Mikulášovi z Jemničky. Potom patřil statek Benedín Oslavičce a od roku 1560 k Meziříčí. Kdy zanikla tvrz a ves Benedín nelze zjistit, ale nyní v těchto místech nenajdeme po vsi ani tvrzi žádné pozůstatky.

Ovčírna u Oslavičky

Dvůr u Oslavičky

Od bývalého dvora Ovčírny se vydáme do Oslavičky k bývalému panskému dvoru, kde za středověku bývala tvrz. Před rokem 1371 byla část Oslavičky s tvrzí svobodným vladyckým statečkem, kde vládl Jan z Osového. Roku 1371 vyměnil Jan tvrz a majetek s Bláhou z Oslavičky, který mu výměnou nechal všechnen majetek v Osovém.

Po Bláhovi z Oslavičky dědili jeho synové Filip, Petr, Mikuláš a Chýna. V roce 1406 prodal Petr tvrz a alodní dvůr v Oslavičce jistému Stachovi. Po Stachovi koupil celý majetek v Oslavičce Jan Langust z Věstonic a ten vše prodal roku 1447 Mikuláši z Manova. Do roku 1466 vlastnil tvrz Mikuláš z Manova a poté tvrz, dvůr, ves s veškerými rybníky i lesy prodal Zichovi Mikulášovi z Jemničky, který roku 1482 přikoupil statek Benedínský. Dalším majitelem se stal roku 1560 Zikmund Heldt z Kmentu. Tímto se stala tvrz součástí meziříčského panství a přestala sloužit svému účelu jako panské sídlo. Tvrz stávala v místech, kde bylo před rokem 1907, ve zdi panského dvora, vidět dvě střílny.

Za dalšími hrádky se vypravíme v příštím pokračování.

Josef Mikulášek

NUDA navzdory osudu

S tímto moudrem jsem se setkal v jedné zahradní restauraci. Bílá písmena zářila na tričku dívky sedící u stolu nad námi. Text mne zaujal natolik, že jsem se ani nepídil, kdo je jeho nositelkou.

Nuda – vytištěno velkými písmeny – ve mně vyvolávala nepříjemný pocit. Nemám to slovo rád. Občas slýchávám, že se někdo nudí, popř. že je to nuda. Když zjišťuji, co tím myslí, odpovědi se většinou nedočkám.

Osud – toto slovo je většinou spojeno s přívlastkem těžký osud, osud tomu tak chtěl, překonal těžký osud atd. Osudem je zde myšleno něco daného a neměnného, co nemůžeme ovlivnit a určit. Kdo má takovou moc jej vytvářet? Tak dalece není třeba jít. Stejně jako u nudy, již samotným vyslovením je řečeno vše a není důvod pátrat po něčem, co se vysvětlit nedá.

Celý vtíp zřejmě spočívá ve spojení těchto dvou nevysvětlitelných pojmů. Spojení provokuje, možná se někomu může zdát i vtipné, originální a navzdory popsané nevysvětlitelnosti i jakýmsi vítězstvím.

Otázkou je, proč nositelka těchto tří slov, dává všem najevo svoje pocity. Při hledání odpovědi mne napadlo, že je to stejné, jako kdybych já se obdobně snažil všechny seznámit s tím, že: Pan Nováček mne velice rozzlobil, směji se mu však do očí. Koho by to zajímalo, zřejmě ani pana Nováčka.

Může jít i o recesi, jež kašle na vysvětlování čehokoliv a pokud se čtenatel těchto slov snaží nalézt jejich smysl, je to především jeho problém a nakonec toto hledání může být přínosem především pro něho.

Své zamyšlení ukončím otázkou: „Slečno, a co třeba, až nāpis na tričku vybledne, zkusit něco jiného na záda, např. NUDA pláž?! Zde bych se ovšem rozboru neodvážil.

Karel Pavlíček

Z BUDIŠOVA

Okurková sezóna aneb toto Budišovské léto

Hrozně nerad sýčkuji, ale volal jsem Karlu Pavlíčkovi, redaktoru Zpravodaje, že nedám dokupy čtivý článek, nemám tu správnou „inspiraci“. Ke slávě Budišova jsem už „navymýšlel“ tolik pověstí, že ani Brno nemá víc. Že aktuality z Budišova by uměli líp psát ti, kteří tam trvale bydlí, a ne já, víkendový Budišovák. Prostě vakuum, „okurková sezóna“, postrach všech redaktorů. Tak nějak jsem mu argumentoval do telefonu, ale jeho to zřejmě nechávalo klidným, aspoň se mi to tak na tu dálku zdálo.

Přece jen mi to ale nedalo, a začal jsem postupně ukládat do mého PC nějaké zprávičky...

Do poloviny července propršelo. Zato jsme se nepotili, jako vloni, ani jsme se nemuseli schovávat do stínu stromů či chladivých hospod. Tolik piv a limonád se nepilo, jako vloni, byť Hamlet prý řekl: „pít (být) či nepít (nebýt), to je otázka“. Nemuseli jsme tolik zalévat zahrady. Takže suma sumárum, všechno je relativní a nic nového pod sluncem, které bylo tak skoupé. Až od 17. července se to zlepšilo a já vlezl do Pyšeláku, prohrátého jen do půl metru. Přesto, Budišovské léto budiž pochváleno, ať už někomu vyhovělo, nebo ne.

Nevděk světem vládne. Nikomu nic nevyčítejte, ani té přírodě, ani sluníčku, na nikoho se nezlobte. Jako ta matka, která se zlobila na dceru: „Že se nestydíš, v 16 letech lítáš po diskotékách, na to nezapomeneš! Ale že já měla včera 32. narozeniny, to si ani nevzpomeneš.“

Statistika konstatuje: Nejlépe se žije Norům, pak Švédům a Kanadánům. Tedy spíše lidem ze severu. My jsme na 32. místě ze 117 z vybraných států, za námi Slováci i Poláci. Nejhůře dopadli lidé ze saharské Afriky, z Malí, Nigeru. Proč to píší? Protože oba protipóly mají extrémní podmínky, jedni kruté mrazy a druhí tropická horka. Přesto jsou výsledky tak odlišné. Chci tím taky říci, že si tady u nás lidé mnohdy stěžují (na život) a ztěžují (si život) a nemají proč. Proto se také letos do Norska vypravím, abych tu světovou jedničku prověřil...

Jak jsem si všiml, letošní dámská móda se dostala i do Budišova. Je rozmarná, sexy a provokuje pány k divoké fantazii. Hluboké výstřihy vpředu i vzadu (model kde nic, tu nic). Odhalená krajina břišní, končící v sukních či kalhotách, zvaných bokovky, nejlépe tak do poloviny boků. Nedbale vykukující části „spodního“ textilu. Ještě dobře, že je to jen móda dívčí! Umíte si představit chlapa s odhalenou chlupatou hrudí, či břichem, vybouleným, samozřejmě vpřed, z holdování českému národnímu nápoji pivu? No, a vidět pod kalhotami vršek červených trenýrek s bílými lampasy, nebo dokonce květinových, jaké nosil ten vlk ve známém ruském seriálu „Jen počkej, zající“, tedy o takové pohledy nestojí určitě nikdo. Už se těším na léto příští v očekávání, kam až zajde ta nespoutaná dívčí móda... Přesto, pánové, pozor na textil! Vždyť žena je jako košile. Až když ji máš na krku, víš, co je to za číslo a jak škrtí.

Před Václavem na stejnojmenném náměstí, odkud se rozbíhají hlavní Budišovské bulváry, jsou teď 2 květinové, květinami osázené kontejnery. Zpočátku byly plné rostlinek, pak jich pár jaksi zmizelo (všimněte si, že neříkám, že je někdo ukradl).

Dosadil jsem je vlastnoručně, ty kontejnery, někdo dobrý a všímavý je asi zalíval, a když jsem toto psal, všechno tam ještě bylo. Jen ta parkující auta by před tou krásnou sochou snad nemusela zaclánět! (prosím za všechny estéty z Budišova).

Budišov postoupil do vyšší fotbalové třídy. Blahopřejeme a ať je to jen přestupní stanice k vyšším metám sportovním. Hráči i věrní diváci si to zaslouží a určitě až sem nedopadne skandál s úplatnými rozhodčími. Mám nápad, nekoupíme Poborského, až skončí ve Spartě?

Velký projekt Bono Publico, předložený těm, co si Budišovský zpravodaj kupují, i těm ostatním z Budišova a okolí, je velkorysý a míří do budoucnosti. Jestli se to podaří, přirovnal bych ho k takovým mezníkům života Budišova, jako bylo kdysi založení kostela, školy či zavedení elektřiny a železnice. Dle mého názoru to je pozitivní počín místní radnice, s výrazným dopadem na život v naší obci. Ale můžete se mnou nesusouhlasit, je demokracie...

Našly se ukradené sochy ze zámecké zahrady, kterým Budišováci říkali Satyři nebo čertíci. Náhodou a v Rakousku. Díky všímavosti lidí, kteří je tam poznali. Kdyby ty zloděje chytili, tak v arabských zemích by jim usekli ruku podle zákona šaría. A u nás???

Víc lidí už umírá kvůli obezitě (a následným chorobám, např. nemoci srdce, cukrovka, selhání ledvin či vysoký krevní tlak), než na nemoci z kouření. Na vině je přejídání a sedavý způsob života. V USA přeradili obezitu z kategorie „Osobní selhání“ do „Onemocnění“ a někteří tlouštíci se už soudí s McDonald's, jako by je snad nutili jíst ty jejich hamburgery. Obezita je problém budoucnosti, a chcete-li vědět, jak to dopadne, musíte se té budoucnosti sami dočkat, a to představuje tvrdé odříkání jídla... Ale mám pro vás dobrou zprávu: Objevuje se totiž jiná choroba lidstva: Závislost na mobilu a esemeskách. Bůhví čím se projeví, snad ztrátou řeči?

Četl jsem ve vědeckém pojednání, že člověk je biologicky přizpůsoben ke krátké, intenzivní aktivitě a k výrazně delšímu odpočinku. V tom se prý lišíme na příklad od koní. Někteří ale tu „pracovní aktivitu“ provádějí hodně krátkou, zato dlouhý odpočinek milujeme. V práci a dojížděním strávíme více jak třetinu života, pak nutný spánek, něco „podělat“ doma, a kolik času nám zbývá „k žití“? Existuje rada, jak ten náš „život“ hezky prožít a ne přežít? Ano. Uvědomit si, že nestihneme všechno. Stanovit priority v práci i soukromí. Tato dovednost nebyla v lidské historii nikdy tak důležitá! Jó, viděli jste ty krásné koňské oči? A také jste viděli zlostné, nenávistné oči lidské? Takže pozor, ani s koněm se mnohdy člověk srovnávat nemá, byť si říkáme „páni tvorstva“!

Zpětná vazba. Je to zpětná informace, směřující od někoho k někomu, ve které sdělujeme naši reakci na slova nebo činy. Může být pozitivní – pochvala, nebo negativní – pokárání, kritika. Obě jsou cenné pro příjemce, protože mu sdělují, jak je ten druhý s ním spokojený, či nespokojený. Měla by být chápána, ta zpětná vazba, jako zdroj pro zlepšování. Je ale známo, že člověk ty druhé moc často nechválí, ani v práci, ani v rodině, byť kolikrát stačí říci stručně „děkuji“. Poděkoval někdo obecní radě, co v poslední době pro Budišov udělali? Spolku žen, které obětavě organizují úžasné akce od čarodějnic až po Den dětí pod Hrázkou? Hasičům, Sokolu, oběma divadelním spolkům, chovatelům? Škole za pěkné mimoškolní aktivity, například jako vloni Den Afriky, letos cesta do antického Řecka, a za rok co??? A mnoha dalším...

Ale zase, milí občané, nebuďte příliš horliví, nebo dopadnete jako ten snaživý řidič, co šel za majitelem přejetého kohouta. Říká mu: „Pane, přejel jsem vašeho kohouta, chtěl bych ho nějak nahradit“. „Jak myslíte“, odvětil moudrý hospodář, „slepice jsou támhle v kurníku“.

Tak tedy zase jedno Léto se prořítlo budišovskou krajinou. Tepelný masakr lidí a přírody se letos nekonal!

Jsem rád, že jsem to všechno sdělil. A tak končím s vědomím, že nikdy nikomu, ani Budišovskému zpravodaji, neříkej nikdy...

Ing. Rostislav Tesař

Vyjádření k historické hodnotě a dřívějším opravám hřbitovní brány v Budišově

Budišovské plastiky, zakončení kostelní věže a také hřbitovní pilíře brány se sochami barokních andělů jsou originálními díly předních střeoevropských mistrů. Začlenění těchto památek brněnskými památkáři do kategorie děl s nižší uměleckou kvalitou v minulých desetiletích se nepříznivě podepsalo na dnešním stavu uměleckých prací v Budišově. (V současné literatuře dosud přetrvávají některá chybná autorská připsání.)

Hřbitovní brána v Budišově s pilíři vyhotovenými z pálených cihel, na jejichž nosné závěrečné části ve tvaru výseče voluty jsou umístěni andělé, byla řešena spolu s ohradní zdí hřbitova komplexně a ve vztahu k architektuře kostela. Došlo zde i k redukci šíře pilířů. Andělé, kteří v původním návrhu leželi na volutách, byli posléze vyhotoveni jako sedící. Tak mohly být zúženy pilíře, čímž byl především sledován kvalitnější optický účinek harmonického vztahu brány a chrámu v pozadí.

K větší renovaci pilířů brány se přistoupilo při opravách v letech 1880–1885. U příležitosti tisíciletého jubilea sv. Metoděje navštívil r. 1885 brněnský biskup Frant. Saleský Budišov a k tomuto datu je možno opravu pilířů považovat za dokončenou. Renovace byla provedena neodborně a ve spěchu. Poničené tmavé původní cihly nahradily kusy cihel světlejších, které se po více než sto letech ukázaly jako materiál málo trvanlivý. Spáry byly tehdy oživeny výplní ze směsi doplněné černou drtí.

Poněvadž budišovská hřbitovní brána je výjimečná v českém barokním umění, je třeba pečlivě zvážit všechny alternativy možných oprav pilířů brány především vzhledem k originalitě zdejších uměleckých děl s vysokou uměleckou kvalitou a zachovat je pro budoucí časy v původní podobě, tedy neomítnuté. Jako důkaz původního řešení bez omítky mohou být uvedeny i úzké římsy, které chrání výstupky pilířů před deštěm a současně jsou i zdobným prvkem jedinečně řešených pilířů jako postamentů pod andělskou dvojicí s funkcí závěsného elementu pro umělecky ztvárněnou kovovou vstupní bránu. V úvahu přichází buď zakonzervování pilířů některou novou technologií, která nenaruší původní vzhled, případně náhrada pilířů provedená jako kopie původního řešení.

M. Šoukalová, hist. umění

Najde se někdo?...

Mezi Budišovem a Hodovem, na okraji Brdců, stojí zděný pilíř (s reprodukcemi tří světců) připomínající Boží muka. Kdysi jsem vyslechl spor o to, zda patří budišovským či hodovským. Pro jedny je koncem Brdců a pro druhé jejich začátkem. Spor se zřejmě vyřešil šalamounsky – nepatří nikomu. Co mne k té domněnce přivedlo?

Odpověď najdete u samotného pilíře.

Kdy byl pilíř postaven, se mi z archivních materiálů nepodařilo zjistit. Předpokládám, že to bylo v době, kdy byly v okolní krajině stavěny a vysvěceny kříže, což je konec 19. a začátek 20. stol. Pro mne jakoby tam stál odjakživa a pro mnohé, díky rychlé jízdě autem, tam možná nestál nikdy. Přesto si myslím, že po jeho restaurování v roce 1983, za působení P. Jana Slabého jej, díky zářící bělobě, nemohl přehlédnout nikdo. Od té doby uplynuly dvě desetítky let, které vykonaly svoje.

Narušená stříška ve tvaru jehlanu s kovovým křížkem na vrcholu nestačila odvádět dešťovou vodu. Voda stékající z větví a listů dvou letitých lip, stojících těsně vedle pilíře, začala pronikat do zdíva, což se začalo projevovat opadáním omítky těsně pod stříškou a odtud byl jen krůček k vymílání malty spojující jednotlivé cihly. S nástupem zimy se dá předpokládat, že voda z roztátého sněhu během dne steče do všech spár, které se budou nabízet a noční mráz může dílo zkázy dokonat. S prosbou a obavami se ptám: Najde se někdo...? Někdo, kdo tento pilíř zachrání před zničením?!

Znovu se vrátím k dřívějšímu sporu mezi budišovskými a hodovskými. Myslím si, že by určitě potěšilo, kdyby byl pilíř majetkem všech (bez ohledu na to, na koho pozemku stojí). Jde především o zmobilizování všech, kdo by mohli přispět k záchraně jedné z dominant Brdčů. Představa, že by během krátké doby začátek a konec Brdčů označovala hromada cihel, je víc než smutná.

Karel Pavlíček

ZE SVĚTA

Poutní zájezd do Itálie

Poutní šestidenní zájezd, kterého jsem se zúčastnila, se uskutečnil v červnu z Třebíče a pořádala jej cestovní kancelář VOMA.

Autobus přijel z Koclířova a byl již téměř obsazený poutníky z různých míst naší republiky. V Třebíči přistoupilo spolu s p. farářem Dobešem sedm poutníků. Měli jsme výborného průvodce z Brna, který nás podrobně seznamoval se všemi úseky naší cesty, a to jak po stránce zeměpisné, tak i historické. V autobuse s námi jela ještě průvodkyně z Koclířova. Ta se zabývala především organizační stránkou, ve které byla zahrnuta i překladatelská činnost.

Autobusem s klimatizací, kde byla i možnost občerstvení, jsme vyjeli z Třebíče v 16 hod. Po přejetí hranic jsme projeli celým Rakouskem a na druhý den dopoledne jsme dojeli do italského města Loreto, které bylo prvním zastavením našeho putování.

Loreto je po Římu jedním z nejznámějších poutních míst Itálie. Stojí zde bazilika s názvem Svatyně svatého domku. V tomto chrámu je vestavěn zděný domek z Nazaretu, ve kterém žila Svatá rodina. Do Loreta byl převezen lodí po moři r. 1294. Tento letopočet byl v současné době potvrzen archeologickým výzkumem. V tomto domku jsme měli naši první mši sv.

Chrám sv. Františka v Assisi

Dalším cílem naší cesty se stalo Assisi. Zde jsme prošli obě baziliky sv. Františka, horní i spodní, a prohlédli si jeho relikvie. Navštívili jsme i jeho hrob (sv. František z Assisi zemřel r. 1226), prošli kolem místa, kde se narodil, a cestou do kopce jsme se ocitli před kostelem sv. Kláry. Pohled do okolní krajiny z těchto míst byl úchvatný. Poté jsme nasedli do autobusu a pokračovali v cestě do Říma.

V Římě jsme se našli azyl v budově zvané Velehrad, která se nachází nedaleko Vatikánu a je určena pro ubytování českých poutníků. Ráno po snídani jsme se vypravili metrem k titulní bazilice kardinála Vlka, kde byla sloužena mše svatá. Po prohlídce chrámu jsme navštívili ještě dvě baziliky, a to papežskou baziliku Loretánskou a baziliku sta. Maria Maggiore. Odpoledne nás čekala prohlídka antických památek starého Říma – Kolosea, Fora Romana a Fontány di Trevi.

Hrob sv. Františka v Assisi

Před chrámem sv. Františka v Assisi

Forum Romanum

Příští den nás čekala návštěva Vatikánu. Po mši svaté v chrámu sv. Anny následovala prohlídka celého areálu vatikánského náměstí. Mezitím se náměstí začalo zaplňovat poutníky, kteří vytvářeli před vstupem do baziliky sv. Petra, díky detektorové kontrole, dlouhé fronty. Připojili jsme se i my.

Celková délka chrámu je 124 m a jedna z jeho dominant, kopule, je vysoká 120 m. Sešli jsme i do podzemní krypty chrámu, kde je vedle papežů pohřben i náš kardinál Josef Beran, který zemřel v Římě r. 1969. Zde jsme se za zpěvu naší hymny poklonili jeho památce.

Po návštěvě Vatikánu nás odpoledne čekala 420 km dlouhá cesta na jih do oblasti poloostrova Gargano. Podél Jadranského moře rostla kolem dálnice spousta růžových a bílých oleandrů. V dáli se vypínalo pohoří Apeniny, jehož nejvyšší hora dosahuje výšky 2700 m. Toto pohoří je dlouhé 1400 km. V nížinách jsme viděli koberce vinné révy a porosty oliv. Do místa našeho dalšího ubytování v San Severo jsme přijeli večer.

San Giovanni Rotundo

Na druhý den ráno jsme vyjeli k našemu hlavnímu cíli, 20 km vzdálenému San Giovanni Rotundo. V tomto místě působil a v r. 1968 zemřel stigmatizovaný kněz (stigmata – rány na ruce, nohou, hlavě a hrudi, které znázorňují pět ran ukřižovaného Ježíše) otec Pio, který byl nedávno prohlášen za svatého. Cestou nás provázely vysoké kopce, na nichž bylo jen kamení a mezi ním keře, nic jiného. Po zaparkování autobusu nás čekal výstup na kopec ke kostelu a v aule otce Pia byla sloužena mše svatá.

Poté následovala prohlídka muzea Otce Pia a klášterní cely s dochovanými relikviemi, kde žil. Pod chrámem jsme navštívili hluboce působivé místo, kde se nacházel jeho hrob. V odpoledních hodinách jsme na stráni nad chrámem prošli pobožnost křížové cesty.

U sochy Otce Pia

Vedle chrámu je postavena velká budova nemocnice, kterou Otec Pio založil. Vyrosl zde i nový kostel, který je druhým největším chrámem světa. Pojme sedm tisíc věřících a prostory před ním pojmu čtyřicet tisíc věřících. V posledním desetiletí se z tohoto poutního místa stalo jedno z největších center katolické víry.

Na druhý den odpoledne plní zážitků nasedáme do autobusu a podél Jadranského moře přes Rakousko se vracíme do Třebíče.

Od samého začátku až do konce nás provázela pěkná, přátelská a duchovní atmosféra a já si uvědomila, že za mého mládí obdobná cesta do zahraničí byla neuskutečnitelným snem a možná by nebylo od věci, kdyby si to všichni, kdo dnes nejsou s ničím spokojeni, byli schopni uvědomit.

Ludmila Eichlerová

Z PŘÍRODY

Velcí hadi a varani v zoologickém depozitáři Moravského zemského muzea v Budišově u Třebíče.

Ve zdejším zoologickém depozitáři jsou umístěny dva druhy velkých hadů. Hroznýš královský pochází z Ameriky, kde je rozšířen od Mexika po Argentinu. Velmi často se chová v zajetí a také náš preparát pochází z chovu. Ve svém areálu vytváří velké množství barevných forem, které se dále liší velikostí a šupinami. Hroznýš královský je noční živočich. Umí dobře šplhat po stromech a jeho životním prostředím jsou pralesy, plantáže i lidská sídla. Živí se podle své velikosti různými druhy obratlovců od plazů až po savce. Kořist usmrcuje obtočením těla a následným udušením. Polyká ji jako všichni hadi celou. Při lovu se řídí zrakem a čichem. Na kůži má množství nervových buněk, které jsou tepločivné. Tak může vnímat teplo vyzařované kořistí. Je vejcoživorodý a samice přivádí na svět živá mláďata. Dorůstá do délky kolem 4 m. Dalším druhem je krajta tygrovitá z jižní Asie. Žije zde v lesnatých a stepních krajinách v blízkosti řek a stojatých vod. Vyhovují jí mokřady a občas vystupuje i do vyšších nadmořských poloh. Samice snáší vejce, která obtáčí a po celou dobu inkubace zahřívá svým tělem tak, že zrychluje látkovou výměnu v těle pravidelnými záchvěvy svalů. Takto zvyšuje svou tělesnou teplotu až o 7 °C.

Varani patří mezi ještěry. Největší z nich je varan komodský, který dosahuje až 310 cm. Ostatní druhy jsou menší. V depozitáři je k vidění pět druhů. Varan pustinný je rozšířen od severní Afriky po Střední Asii. Obývá suchá prostředí od stepí až po pouště. Dorůstá až 140 cm. Vyhrabává si až 3 m dlouhé nory. Živí se drobnými obratlovci včetně savců, želv a jedovatých hadů. O něco delší, až 2 m, je varan nilský, který obývá Afriku od Sahary na jih mimo její západní části. Miluje a vyhledává vodní prostředí a živí se převážně vodními měkkýši a kraby. Jako zajímavost lze uvést, že klade svá vejce do termištů, kde se vyvíjejí až rok. Varan bengálský je rozšířen v Indii. Varan stepní patří mezi menší druhy a žije v Africe. Mezi nejmenší druhy lze zařadit varana timorského z ostrova Timor. Některé druhy varanů se chovají hojně v zajetí. O varanech se dá říci, že jsou svým způsobem výjimečnou skupinou plazů. Je jich známo kolem 50 druhů a nejmenší měří jen 20 cm. Oproti jiným plazům jsou varani dobrými běžci i plavci. Jejich dobře vyvinuté plíce jim umožňují rychlou látkovou výměnu a tím i dostatečný přísun kyslíku. Následkem toho se mohou rychle a vytrvale pohybovat. Mají vynikající čich a

dobře vyvinutý zrak. Někteří vidí kořist nebo nepřítele až na vzdálenost 250 m a ucítí mršinu i na vzdálenost 10 km. Všichni varani jsou vejcorodí.

Helena Sutorová, František Hanák

RNDr. František Hanák – in memoriam

Věřím, že mnozí pravidelní čtenáři Budišovského zpravodaje si rádi nalistují rubriku Z přírody, v níž po několik uplynulých let pravidelně nacházejí příspěvky zoologa RNDr. Františka Hanáka, rodáka z Bystřice u Brna.

Litujeme, že F. Hanák částečně vystupuje z anonymity až nyní, krátce po té, co jsme se dozvěděli o jeho náhlém úmrtí, a kdy nás k napsání těchto řádků vede především úcta k jeho houževnatosti, píli a odpovědnosti, které byly patrné ve všech jeho aktivitách.

K dokreslení odbornosti F. H. předkládáme jeho profesní curriculum vitae ve znění, které před dvěma lety uvedl v žádosti o grant vypisovaný ministerstvem kultury.

Přírodovědecká fakulta univerzity v Brně, obor – odborná biologie, specializace – vertebratologie, studium dokončeno v r. 1971

1971–1991 – Zoologická zahrada města Brna, zoolog-specialista

1991–2001 – Moravská ornitologická stanice, Muzeum Komenského v Přerově, ornitolog

Zaměření výzkumné činnosti v zoo:

– zoologie ptáků a savců (taxonomie, zoogeografie, ekologie, etologie, rozmnožování).

Zaměření výzkumné činnosti v muzeu:

– ekologie evropských ptáků v hnízdním období (zámecké parky, chráněná území),

– savci - taxonomie, determinace (opice, šelmy, kopytníci),

– problematika taxonomie, rozšíření a determinace cizokrajných ptáků,

– sbírky evropských a cizokrajných ptáků a savců v moravskoslezských muzeích, hradech a zámcích.

Jiná činnost:

– výzkumná – chov a rozmnožování vzácných druhů ptáků a savců,

– pedagogická – 1980–1982 – Přírodovědecká fakulta MU v Brně (přednášky z etologie),

1991–1993 – Biskupské gymnázium v Brně (výuka biologie),

1993–1995 – Gymnázium v Přerově (výuka biologie),

– muzejní – evidence nově zjištěných a vzácných druhů živočichů v okrese Přerov, mapování hnízdění čápů bílých, kustod sbírky cizokrajných ptáků a uzavřených sbírkových fondů (entomologie, mineralogie), změny fauny v okrese Přerov po povodni v roce 1997, kvalitativní sledování fauny města Přerova, kvantitativní výzkum hnízdních ornitocenóz města Přerova.

Ptáte se, jak se stal přispěvatelem budišovského čtvrtletníku?

Jak už jsem uvedla, Franta, jak ho oslovovali doma i jeho kamarádi, přátelé a spolupracovníci, bydlel v Bystřici – nyní již části Brna, v níž se na Mniší hoře od roku 1953 postupně rozrůstá brněnská zoologická zahrada. V ní, vyjádřeno s mírnou nadsázkou, vyrůstal. Ve školních letech jsme se tady setkávali téměř každou neděli na přednáškách a laboratorních cvičeních v Kroužku mladých biologů pod vedením dr. B. Valouška. Především mladší účastníky při pochůzkách zahradou udivoval

přehledem a svými vědomostmi o dění v ZOO i její historii, informacemi o jednotlivých zvířecích obyvatelích.

O několik let později jsme se setkali na akademické půdě naší alma mater. Dokonce si vzpomínám, že mi vlastně na výslovné přání již zmíněného B. Valouška pomáhal orientovat se v běhu, zvyklostech a technických otázkách studia na univerzitě.

Po absolvování jsme se vidali poměrně zřídka, přestože jsme oba působili v Brně. Tato naše náhodná a krátká setkání přinesla kromě vzpomínek na léta minulá i mnohou novinku vzhledem k tomu, že F. H. byl velice výřečný a navíc téměř bezednou studnicí informací všeho druhu.

Počátky naší profesní a dlouhodobější spolupráce spadají do doby nástupu F. H. do muzea v Přerově, resp. na místo vedoucího Moravské ornitologické stanice, která je jeho součástí. Bylo to začátkem 90. let, kdy zoologické sbírky brněnského muzea byly již přestěhovány do zámeckého depozitáře, rozříděny a uloženy. Zbývalo „pouze“ provést jejich nezbytnou revizi. Oba jsme si uvědomovali, že praktické využití fondu při srovnávacích studiích, vědecké práci, determinaci, revizi druhů a dokumentaci druhů ohrožených i vyhubených živočichů je možné pouze zpřístupněním formou soupisu či katalogu se všemi dostupnými údaji. Pustili jsme se do toho a postupně zpracovali kolekci vycpanin ptáků, obojživelníků a plazů, trofejí a kožkový materiál ptáků. Katalog dermoplastických preparátů ptáků v zoologických sbírkách Moravského zemského muzea vyšel v r. 1997, soupisy dalších živočišných skupin ve sbírkách se připravují do tisku. Domlouvali jsme se i na postupu při zpracování rozsáhlé sbírky vajec. Tento úkol už společně, bohužel, nesplníme.

Pro úplnost ovšem musíme uvést, že F. H. se po zpracování sbírek ve své domovské organizaci (Cizokrajní ptáci ve sbírkách Moravské ornitologické stanice Okresního vlastivědného muzea J. A. Komenského v Přerově, 1991) s vervou a důsledností pustil do revize sbírek cizokrajních ptáků v další muzeích a ve sbírkách na hradech a zámcích. Výsledky publikoval v r. 2003 v práci Katalog cizokrajních ptáků v moravskoslezských ornitologických sbírkách (zpracován za podpory MK ČR, vydán jako 20. svazek v edici Knihovna MOS).

V závěru této vzpomínky uvádíme Hanákovy práce týkající se oblasti Českomoravské vrchoviny, kterou měl rád a kam se na svá oblíbená místa pravidelně vracel. Stejně tak považujeme za symbolické, že jedno z posledních děl, na jejichž vzniku se F. H. jako člen autorského kolektivu podílel, se týká ornitologie – oboru, který považoval vždy za svůj hlavní, celoživotní a nejoblíbenější (Soustava a české názvosloví ptáků světa, 2003).

Výběr publikací:

Okolí rekreační chalupy ZOO Brno v Jihlávce. Zpravodaj SMP ZOO Brno, 1985, 32–38, VI.: 25–29

Přírodní poměry centrální části Jihlavských vrchů. Sborník prací Biskupského gymnasia Brno, 1993: 113–167

Úbytek a vymizení tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*) v Jihlavských vrších. Moravský ornitolog, 2/1994: 4–7

Výskyt ořešníka kropenatého (*Nucifraga caryocatactes* L.) v Jihlavských vrších. Moravský ornitolog, 3/1994: 9–10

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) v Jihlavských vrších. Moravský ornitolog, 4/1994: 16–17

Výskyt bramborníčka hnědého (*Saxicola rubetra*) a bramborníčka černohlavého (*Saxicola torquata*) v Jihlavských vrších. Moravský ornitolog, 1/1995: 14–16

Příspěvek ke hnízdění čečetky zimní (*Carduelis flammea*) v Jihlavských vrších. Moravský ornitolog, 3/1995: 20–21

Příspěvek ke hnízdění čížka lesního (*Carduelis spinus L.*) a hýla obecného (*Pyrrhula pyrrhula L.*) v centrální části Jihlavských vrchů. Moravský ornitolog, 3/1995: 21–22

Básník Jakub Deml a ochrana ptáků. Moravský ornitolog, 7/1995: 31–32 (o brožurce Ptačí budky s perokresbami a obálkou Jos. Kapinuse vydané v roce 1938 v nakl. Marie Rosy Junové v Tasově)

Hnízdní ornitocenózy zámeckého parku v Budišově u Třebíče. Zprávy MOS, 1996, 54: 6–21

Zimní ornitocenózy zámeckého parku v Budišově u Třebíče. Ptáci kolem nás, 2/1997: 12–15

Hnízdní ornitocenóza zámeckého parku v Budišově u Třebíče v roce 2001. Zprávy MOS, 2002, 60: 203–212

RNDr. Helena Sutorová

Zahradníkův rok III

Pomalu se nám blíží podzim, roční období plné barev, zralých plodů, přípravy na zimu, ale také hodnocení odcházejícího léta. Počasí se nám pozvolna kazí, je velmi proměnlivé, zima se na nás tlačí. S chladným počasím nám bude stále častěji chodit po mysli, co s choulostivějšími rostlinami – kam je schovat před zimou. Přitom ještě není úplně zima, rádi bychom ještě nějakou „parádu“ na terase, na zahradě v trávníku .

Velmi dobrým řešením je mobilní zeleň. Proč název mobilní zeleň? Vychází to z toho, že nádoby, ve které máme rostliny, můžeme přemísťovat kamkoliv. Je to velmi stará metoda pěstování rostlin, používaná ještě v dobách před naším letopočtem. Proč bylo nutné přistoupit k takovému způsobu pěstování ? Rostliny můžeme schovat před mrazem, ne všude je možné pěstovat rostliny ve volné půdě.

Mohli bychom si říct několik pravidel, na která bychom měli při zakládání takového mobilní zeleně myslet.

V první řadě to bude nádoba. Na té velice záleží. Ta určuje charakter celé výsadby, její použití, význam v místě, na které je určena. Máme možnost si vybrat z mnoha materiálů – dřevo, keramika, beton, plast, kámen. Při výběru nádoby často rozhoduje cena. Plast je pravděpodobně nejlevnější. V plastových nádobách je ohromný výběr a na trhu se dají sehnat i velmi estetické, zdařilé napodobeniny již tradičních materiálů, jako dřeva, kamene. U plastů je nutné zvážit, jestli budeme nechávat nádoby s rostlinami venku i v zimě, nebo je budeme uklízet. Od toho se potom také odvíjí cena nádoby.

Dalším, pro nás asi nejpřijatelnějším, řešením jsou nádoby dřevěné. Obrovská variabilita tvarů, barev a velikostí jim dává široké možnosti uplatnění. Dřevo je materiál přírodní a ve spojení se zelení vytváří harmonickou kombinaci, která při pohledu hřeje a

uklidňuje. Velkou výhodou je, že si můžeme vyrobit, nebo nechat vyrobit takovéto nádoby na míru a tak je lépe začlenit do prostoru. Nevýhodou může být nutnost použití kvalitních nátěrových materiálů, odolávajících povětrnostním vlivům. Největší tlak na takovéto nádoby je ze strany substrátu, který do nádoby dáváme. Je neustále vlhký, mokrá. Dřevo neošetřené potom rychle podléhá rozkladu. Řešením mohou být různé vaničky umístěné v dřevěné nádobě, nebo speciální nátěry a tlakové napouštění dřeva. Tento způsob se však kombinuje také s nějakou plastovou nádobou uvnitř. Nezapomínejme u každé z nádob na odtokový otvor na dně, kterým odtéká přebytečná voda, kterou substrát umístěný v nádobě není schopen pojmout. Dochází potom k vytěšňování vzduchu ze substrátu a nastartovává se hnilobní proces. Na ten doplácí rostliny vysazené v takovémto prostředí.

Co říci ke kamenným nádobám? Krásné, přírodní, často z nich dýchá historie. V současnosti velmi atraktivní, ale nedostatkové nádoby zažívají zvýšený zájem. Nechají se zhotovit, ale vzhledem k malému počtu kameníků a poměrně vysoké ceně, dá každý přednost staršímu někde zapomenutému korytu. Takové staré koryto s patinou, porostlé mechem nebo lišejníkem, není nic hezčího. Určitě si mnozí vzpomeneme, kdepak skončila ta naše stará koryta. Rozbili jsme je a použili do základů zídky nebo domu?

Betonové nádoby jsou více nebo méně zdařilými napodobeninami kamenných nádob, koryt. Cena je obvykle nižší, ale nemusí to být vždycky pravda. K tvarům, barvám a povrchům je těžké se vyjadřovat, protože je opravdu veliký výběr a také hodné záleží na vkusu každého z nás.

Keramika: dnes se k nám dostává ze zahraničí velké množství různé kvalitní i méně kvalitní keramiky. Tvary, barvy moderní, nebo historické s patinou, dále klasické, futuristické až kýčovitě. Je nutné rozlišovat mezi keramikou na venkovní použití, nebo keramikou, kterou je nutné schovávat, hlavně před mrazem. U nás má keramika velkou tradici, je tady mnoho velmi šikovných a nadaných řemeslníků zabývajících se výrobou nádob. Velmi krásné, netradiční a řemeslně precizní jsou, jak jsme se přesvědčili, výrobky našich zrakově postižených občanů. Ještě pozor na ceny. Venkovní keramika je téměř vždy podstatně dražší než keramika určená jenom na sezónní využití.

Často dostáváme dotazy, týkající se přezimování rostlin v různých nádobách. Je nutné dodat, že určité riziko vymrznutí tady proti pěstování ve volné půdě je. Řešením jsou dnes už nádoby, které mají dvojité pláště s izolační vrstvou. Tam je šance, že i choulostivější druhy mohou dobře prosperovat. Samozřejmě, že pokud se nám nedaří pěstování určité rostliny ve volné půdě, jen těžko můžeme předpokládat, že v nějaké nádobě to může jít snáze. Proto raději vybíráme druhy vyzkoušené, ne tak náročné na teplotní podmínky. Záleží také na tom, k jakému účelu bude vysazená nádoba sloužit, na jakém bude stanovišti. Velmi efektní jsou letničky, ty kvetou prakticky celé léto, můžete je každoročně obměňovat. Důležité je, jestli jsme schopni se o takovouhle sesazovanou mísu pravidelně starat, olámat odkvetlé květy, přihnojovat a hlavně pravidelně zalévat. Begonie v truhlíku na chalupě, na kterou se v létě dostaneme jednou za týden, asi nestačí. Jedině, že bychom měli samozavlažovací nádoby, které nám zásobují rostliny vodou. V období přílišného mokra, dešťů to může být i velkou nevýhodou. O přemokřeném substrátu a následné hnilobě jsme se už zmiňovali. Takže volba rostlin je hodně limitována právě možnostmi péče o rostliny v nádobách.

Stále častěji se do nádob vysazují trvalé druhy rostlin, dřevin. Při výběru bychom měli vybírat pomalu rostoucí dřeviny s menšími nároky na vláhu, mrazuodolné. Vybíráme zakrslé jehličnany, listnaté keře, můžeme je doplnit o skalničky, které nám velmi oživí celou sesadbu. Svou nenáročností na vláhu, substrát, ve kterém rostou, a nespornými estetickými vlastnostmi jsou snad nenahraditelným prvkem takovýchto úprav. Můžeme také bez obav použít okrasné trávy, které nám oživí takovéto osazení. Nebojme se kombinovat také dřeviny s letničkami a skalničkami. Letničky nám rychle vytvoří žádaný efekt, časem je můžeme odstranit z výsadby. Podobnou, dočasnou funkci mohou vytvořit také drobné druhy cibulovin: trpasličí tulipány, narcisy, krokusy, sněženky a jiné. Na jaře jsou velkým zpestřením takových výsadeb. Oživení docílíme také různými druhy vřesů, azalek, petrklíčů, chryzantém, které nádobu oživí i mimo vegetace, během zimních měsíců. Je ovšem třeba vědět, že často nejsou vytrvalé a tak s nimi raději na moc dlouhou dobu nepočítejme. Sesazovat bychom měli druhy s podobnými nároky na substrát a vláhu (v uzavřeném prostoru je těžké navodit odlišné podmínky). Důležité je také vědět, že některé druhy jsou při svém růstu agresivnější vůči ostatním rostlinám. Může se nám stát, že nám vzácnější kytka utlačí nějaká „obyčejná“ kytka, což samozřejmě nechceme.

Ještě jsme se nezmínili o substrátu, který je vlastně rozhodujícím prvkem úspěšného pěstování. Je to prostředí, ve kterém nám kytka porostou nebo ne. Určitě velmi záleží na tom, jestli bude nádoba na stanovišti několik let, nebo budeme substrát vyměňovat každoročně. V případě, že se bude jednat o trvalou kulturu, používejme raději substráty s lehčí, pórovitou strukturou. Množství pórů a tedy kyslíku v oblasti kořenového systému bude zárukou dlouhověkosti výsadby. Substrát zlehčíme pískem, perlitem, rašelinou. U rašeliny pozor na zvýšení kyselosti substrátu. Každý takový substrát by měl obsahovat živiny, ty jsme schopni přidat při zakládání ve formě tabletek, granulí. Musíme také myslet na přihnojování, protože rostliny časem živiny ze substrátu spotřebují. Použijeme hnojivé tyčinky, tablety nebo prostě hnojivou zálivku běžně používaných hnojiv. Tabletová a tyčinková hnojiva uvolňují živiny postupně, takže nemusíme na hnojení myslet často. Rostliny mají potom v závislosti na teplotě takový přístup k živinám, který právě potřebují. Živiny se při tomto způsobu nevyplavují ze substrátu a také rostliny se při případné vyšší koncentraci nespálí.

Na dno nádoby nezapomeneme dát drenážní vrstvu ze šterku, kamínků, keramzitu.

Mnoho úspěchů při vytváření mobilní zeleně.

Molnárovi

SPORT

Staří páni

To, že staří páni rozhodně nejsou staří, dokazují skvělé výsledky, kterých letos dosáhli na dvou fotbalových memoriálech, jichž se zúčastnili. Na základě těchto výsledků (a nejenom jich) by možná bylo přesnější jejich pojmenování zúžit na slovo jedno – jsou to **páni**.

Memoriál p. Kundraty; p. Vítka
hraný 26. 6. v Nicmanicích

Výsledky:

Budišov – Přimětice 3:1
branky za Budišov dávali Karas P.,
Kopečný J. a Doležal J.

finále

Budišov – Strakonice 5:0

III. ročník memoriálu J. Graclíka hraný 7. 8. v Budišově nad Budišovkou

Výsledky:

Budišov – Chlebičov 3:2

branky za Budišov dávali – Karas J., Karas P. a Řihák J.

finále

Budišov – Fulnek 0:0 (poločas), kontumace ve prospěch Budišova

K již tradičnímu utkání starých pánů Budišova u Třebíče a Budišova nad Budišovkou letos došlo 14. 8. u nás.

Šťastnější byli naši fotbalisté s výsledkem 6:4. Branky dávali – Karas P. 2, Doležal J. 2 a Ležák R. 2

Dvakrát zlato v Budišově

25. 7. proběhl 1. ročník volejbalového turnaje o putovní pohár v Chlumku u Měřína, kterého se zúčastnila družstva mužů a žen z Budišova.

Turnaje se, kromě Budišova, zúčastnila dvě ženská družstva: Bory a Slavice, v mužské kategorii bylo pět mužstev: Bory, Oslavice, Chlumeck 1, Chlumeck 2 a Měřín .

Obě budišovská družstva ve svých kategoriích zvítězila. Obhajování putovních pohárů bude probíhat opět příští rok v Chlumku.

K zdárnému výsledku přispěla i podpora budišovských fanoušků v obsazení: Petr Rauscher, Jan a Jana Vychodilovi, Michaela a Kateřina Rauscherovy, Kristýna Pavlíčková a Markéta Jarošová.

Děkujeme pořadatelům turnaje za pěkné sportovní odpoledne, ke kterému, vedle zajímavých cen, přispělo i pěkné počasí.

V budoucnu bychom chtěli uspořádat obdobný turnaj, v současné době nám chybí potřebné zázemí.

Jarmila Pavlíčková

muži zleva: Vladimír Mareček, Ondřej Doležal, Antonín Večeřa, Miloš Vávra, Jaroslav Doležal a Zdeněk Smrček

ženy zleva: Romana Nováčková, Ludmila Doležalová, Lea Rybníčková, Marie Rauscherová, Jarmila Pavlíčková a Eva Jarošová

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

P. Karel Pavlíček pětasedmdesátiletý

V rodinném kruhu oslavil v Budišově 20. června P. Karel Pavlíček své pětasedmdesáté narozeniny. K tomuto požehnanému jubileu mu všichni, kdo jej znají, přáli a přejí do dalších let především Boží požehnání. Připojuje se i redakce Budišovského zpravodaje, která prostřednictvím sestry pana faráře, paní Růženy Balášové, uvádí několik životopisných dat jubilanta.

Karel Pavlíček se narodil 26. května 1929 v Budišově v č. p. 16 Marii a Karlu Pavlíčkovým. Má tři sestry Marii (provdaná Svobodová), Boženu (provdaná Škarková) a Růženu (provdaná Balášová).

Po absolvování základní školy studoval na gymnáziu ve Velkém Meziříčí. Od roku 1949 studoval na semináři v Brně. Toto studium přerušil v roce 1951, kdy byl, jako syn kulaků, poslán na tři roky k PTP. Další roky pracoval jako dělník.

Ve studiu na teologické fakultě mohl pokračovat až od roku 1967. Vysvěcen byl v Brně roku 1970 a primiční mši sv. měl v Budišově. Jeho působištem byly fary v Třešti, Modřicích, Ivančicích a nyní v důchodu působí v Pozořicích jako kaplan. Byl mu udělen titul monsignore.

Rozloučení

Ve čtvrtek 5. srpna v 15 hodin se v budišovském kostele rozloučili spolubratři a budišovští občané s P. Josefem Klusáčkem, který zemřel 1. srpna v Břeclavi.

P. Josef Klusáček se narodil 17. ledna 1919 v Budišově – Kundelově. Kněžské svěcení přijal 16. dubna 1950 v Brně. Jako kaplan působil u sv. Tomáše v Brně, v Náměšti nad Oslavou, v Ivančicích a v Břeclavi a jako farář sloužil v Kobeřicích a Žižkovicích, v Březi u Mikulova, Dolních Dunajovicích a Dobrém Poli, ve Ždánicích a Lovčicích. V závěru života vypomáhal v duchovní správě v Předklášteří a v Břeclavi – Poštorné.

Po mši svaté byl uložen do rodinného hrobu na budišovském hřbitově.

POČASÍ

Přehled srážek v měsících

červen	89,4 mm
červenec	62,0 mm
srpen	50,1 mm

Z REDAKČNÍ POŠTY

V Brně 7. 7. 2004

Vážený pane redaktore,

srdečné díky za Budišovský zpravodaj 2004/2! Jako vždycky mě potěšil tím, že v mém rodišti je dost čínorodých lidí, jejichž zásluhou se tam děje leccos sympatického.

Zaujaly mě i Vaše pocity z tamního nedělního hřbitova. Při jeho návštěvách – dokud jsem se tam mohl dostat – zejména ve všední dny, kdy tam býval téměř posvátný klid, podmalovávaný monotónním bzukotem včel a vůní kvetoucích lip – míval jsem silný dojem jakéhosi přesahu, vzhledu do jiného světa. Nevím, zda to bývalo evokováno jen nejbližšími příbuznými, kteří jsou tam pochováni spolu s množstvím dobrých známých, na které často a rád vzpomínám...

Karel Palas

Pozdrav z Londýna

Ahoj Kájo,

tak jsem se včera díval co nového v Budišově a dneska máme nový zpravodaj! No super, neměl jsem ještě čas ho celý pročíst, až na článek Rosti Tesaře (kdo by odolal) a Ladě Vrby a jeho nesmrtelné Manekýny.

Chodím na net do knihovny, je tady zadarmo a velice rychle funguje. Jinak v kavárnách stojí 1£ a to se dá.

Počasí je na tričko až svetr, jak kdy, ale celkem dobrý.

Pozdravuj manželku Janu a opatrujte se.

Petr Kosina

Obrázek na kaštanu

Obrázek na kaštanu vydržel. Kaštan s ním. Celou stovku let rostl pod kopcem a obrázek na něm svítil. Nejvíce v mlze, v pošmourném dni. To se jasná tvář Paní s božským děckem rozzářila, až cesta do vrchu měla křídla. Ti, co šli po ní, prosili, aby mezi lesem nezhasla. Kdo se pak vyzná v houští nástrah a zlotřilců?

Kdo zná své srdce, které si leccos zamane.

Jen ať obrázek svítí, dokud nebude dobře!

Když se jelo zpátky, už po výhře, a kdy i vítr pomáhal, nebylo obrázek na kaštanu vidět.

Nikdo ho tam také už nehledal.

Ludmila Klukanová – Věno

POZVÁNKA

Zasedací místnost Obecního úřadu v Budišově

Drahomíra Brušová

VÝSTAVA OBRAZŮ A TAPISERÍÍ

Vernisáž výstavy 13. listopadu v 15.00 hod za účasti autorky

Výstava otevřena od 13. listopadu do 18. prosince

Otevírací doba shodná s úředními hodinami obecního úřadu

Byl jsem prázdný – cítil jsem se hrozně prázdný jako louže, která se zdá propastí jen proto, že se v ní zrcadlí hloubka nebe.

Giovanni Papini

Ale kdo řekl, že musím zemřít? Ať si jen umírá, komu se chce umřítí: já jsem já nejsem jako ostatní. Což pak nevíte, že nosím všechen svět v sobě? Nevíte, zemru-li, že neexistuje ani ten déšť, který padá odrážej se na listech, ani krásné, teplé slunce, které pálí na kůži, ani zelená a bílá louka, po níž běží vlny stínů, když ji lehce přeletí vítr, ani rozlehlá, modrá obloha, ani klidný, bílý vůl, ani madony obklopené zlatem v pozadí temných kostelů, ani vášnivě toužebné zpěvy opuštěných dívek, ani klenoty, které se večer třpytí ve výkladech v rudém elektrickém světle?

Všechen svět se svými krásami a svými hrůzami, se svými myšlenkami i svými těly, všechen svět je tu, ve mně, v mém nitru a byl by zničen, kdybych zemřel. Jak si mohu představit, že by svět trval dále, nemohu-li jej mysliti jinak než svým myšlením?

Myslíte si snad, že lpím na životě, poněvadž jsem šťasten, blažen, spokojen, hojně opatřen pohodlím a penězi? Ani ve snu! Jsem nejnešťastnější, nejbídnější člověk na světě: nemám lásky, nemám bohatství, nemám přátel, nejsem krásný, ani silný. Poznal jsem málo radostí na světě: zřídka jsem něčeho užil, často jsem plakal, trpěl skoro pořád. A přece nechci zemřít. Ne, naprosto ne: chci ještě žít, žít věčně.

Giovanni Papini – Hotový člověk

OBSAH

Z OBECNÍHO ÚŘADU	1
Zápis č. 11 z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 17. 6. 2004	1
Usnesení z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 17. 6. 2004	3
Zápis č. 12 z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 1. 07. 2004	5
Usnesení z jednání zastupitelstva Obce Budišov ze dne 1. července 2004	5
Nová internetová stránka obce Budišov	5
ZPRÁVY	6
Živelná pohroma v Kundelově	6
Dětský den Pod Hrázkou	6
Běh Terryho Foxe v Budišově	8
Andělé slétli na zem	9
Výstava drobného zvířectva v Budišově	10
Ekologické Energetické Fórum Praha v Budišově	13
Budišovský tukan	14
Miroslav Částek opět v Budišově	17
Z HISTORIE	18
Tři vzpomínky z 2. světové války	18
Z archívu rodiny Němečkovy	18
<i>Podzimní rozhovory</i>	18
Výtvarní umělci mající vztah k Budišovu	21
<i>Ze sochařů to jsou</i>	21
<i>Z malířů</i>	22
„Když si náš dědeček babičku bral...“	24
Z historie mlýnů	26
Hrady a tvrze – 1. část	28
<i>NUDA navzdory osudu</i>	30
Z BUDIŠOVA	31
Okurková sezóna aneb toto Budišovské léto	31
Vyjádření k historické hodnotě a dřívějším opravám hřbitovní brány v Budišově	34
Najde se někdo?...	35
ZE SVĚTA	36
Poutní zájezd do Itálie	36
Z PŘÍRODY	41
Velcí hadi a varani v zoologickém depozitáři Morav. zemského muzea v Budišově	41
RNDr. František Hanák – in memoriam	42
Zahradníkův rok III	44
SPORT	46
Staří páni	46
Dvakrát zlato v Budišově	48
SPOLEČENSKÁ RUBRIKA	49
P. Karel Pavlíček pětasedmdesátiletý	49
Rozloučení	51

POČASÍ	51
Přehled srážek v měsících	51
Z REDAKČNÍ POŠTY	52
Pozdrav z Londýna	52
<i>Obrázek na kaštanu</i>	52

PŘÍLOHA 3/2004: POUTNÍK KAREL CHARVÁT